Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...1921 оной ...бриин 21-hээ гарана | № 223 (14243) | 1973 оной сентябриин 21, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ХАНИ ХАЛУУН БАРИСААНАЙ, БАТА БЭХИ ХОЛБООНОЙ МИТИНГ

...ФИ (ТАСС). КПСС-эй ...й Генеральна секре... нүхэр Л. И. Брежневэй ...оной албанай хэрэ... ...дэ ерэhэнтэй даша... ...лэн, Болгариин ниис... ...тодо хоёрдохи үдэрөө ...hайндэр боложо ...

...гариин Арадай Рес... ...кын Герой — КПСС-эй ... Генеральна секре... Л. И. Брежневэй хани ... албанай хэрэгээр ... ерэhэндэ зорюулаг... Софин ажалшадай ...мянган хүнэй хабаа... ...ай митинг сентябриин ...болобо.

...шадай коллективүү... ...ин түрүү түлөөлэг... фабрика, заводуудай, ...ажахын предприяти... түрүүшүүл, эмхи ...нүүдай, албан зургаа... хүтэлбэрилэгшэд, болгар арадай эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даahан байдалай түлөө баатаршалгата тэмсэлэй ветеранууд, эрдэм наукын, соёлой, искусствын ажал ябуулагшад, Болгариин Арадай Армиин генералнууд ба офицернүүд, олониитын, залуушуулай эмхинүүдэй түлөөлэгшэд «Универсиада» гэжэ ехэ зал соо суглараhан байна. СССР-эй ба НРБ-гэй гүрэнэй тугуудаар, В. И. Ленинэй, Г. Димитровой портредүүдээр зал гоёон шэмэглэгдэнхэй.

Болгариин Арадай Республикын Герой — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй президиумдэ ерэжэ hуухадань, митингдэ хабаадагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа. БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков, БЗНС-эй секретарь, НРБ-гэй Эсэгэ ороноо хамгаалха фронтын Национальна Соведэй Түрүүлэгшэ, Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Г. Трайков, БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ С. Тодоров, БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд Ж. Живков, И. Михайлов, И. Попов, П. Кубадинский, Т. Цолов, Ц. Драгойчева болон НРБ-гэй партийна, гүрэнэй бусад ажал ябуулагшад тэрээнтэй хамта президиумдэ hууба.

Нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта ерэгшэд — КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. Н. Родионов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша К. В. Русаков, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. М. Александров, мүн КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, СССР-hээ НРБ-да байдаг элшэн сайд В. Н. Базовский, КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагшын орлогшо Г. А. Киселев президиумдэ hууhан байна.

Альга ташалга удаан саг соо замханагүй. «Москватай хэтэдээ хамтабди!», «Нүхэр Брежневтэ амар мэндэ!», «КПСС-эй ЦК-да алдар соло!», «Алдар соло, алдар соло, алдар соло!» — гэжэ зал соо сугларагшад юрөөл табина. Хэдэн мянган хүн hуурихаа бодожо, Леонид Ильичые халуунаар амаршална, тэрэниие хүндэлжэ, омогорхон баясажа байhанаа мэдүүлнэ.

СССР-эй, НРБ-гэй Гүрэнэй гимнүүд зэдэлнэ, Удаань оркестр «Интернационал» гүйсэдхэбэ.

Альга ташалга дахин зэдэлнэ. Нүхэр Л. И. Брежневые амаршалhан, Советскэ Союзай ба Болгариин Арадай Республикын, КПСС-эй ба БКП-гэй, совет болон болгар арадуудай хэтэ мүнхын, эбдэршэгүй хани барисаа алдаршуулhан юрөөлэй үгэнүүд соностоно.

БКП-гэй Софин городской комитедэй нэгэдэхи секретарь, БКП-гэй ЦК-гай секретариадай гэшүүн нүхэр Г. Йорданов митинг нээбэ.

Удаань Кремиковско металлургическа комбинадай хүдэлмэришэн, Социалис Ажалай Герой нүхэр Н. Баевга үгэ үгтэнэ.

hүүлээрнь «Средец» гэжэ аграрно-промышленна бүлэг барилгын хүдэлмэрилэгшэ нүхэр К. Христова үгэ хэлээ.

Болгариин Наукануудай академиин президент А. Балевский нүхэр Л. И. Брежневтэ хандан, халуун дулаан үгэ хэлэбэ.

Карл Марксын нэрэмжэтэ дээдэ экономическа институдай студент басаган Г. Гаврилова болгар залуушуулай үмэнэhөө нүхэр Л. И. Брежневые амаршалаа.

Нүхэр Т. Живков трибунада гараба.

Митингдэ хабаадагшад hуурихаа бодоно, альга ташалга зэдэлнэ, сугларагшад «БКП — КПСС!» гэhэн юрөөл табина.

Нүхэр Т. ЖИВКОВЭЙ хэлэhэн үгэ

...нүхэр Брежнев! ...совет нүхэдүүд, ...нүхэр! ...хотын гражданка... ...лон гражданинууд! ...ороной хүндэтэ хүн...

...хүндэтэй, үнэхөөрөө ...йлшан — Советскэ ... Коммунис партиин ...льна Комитедэй Генс... секретарь, манай ...эрхим хани, манай ... нүхэр, аха Леонид Ильич Брежнев бидэ... дунда дахин ерээд...

...дтай, совет хүнүүд... ...залганууд бидэнэй, ...дай, зүрхэ сэдьхэл ...олгодог, манда ехэ ...дэг, манай хубиин ...ын ажабайдалдахи ... дурасхаалта ушар ... байгаа. Бидэниие ...ланай, аха дүүгэй ... холбоон нэгэдхэнэ, ... hүнтэй хамта бидэ... ...ажа гарадаг, мяха ... уг залгамжалга, ... — Болгариин суу... ...дэй нангин захяа ...олон үетэниие дамжаhан инаг дуран бидэниие холбоно. Национальна боолшолгын аймшагтай үе сагуудта тиимэ байhан юм. Фашизмтай, капитализмтай тэмсэлэй бэрхэтэй жэлнүүдтэ тиимэ байгаа. Мүнөө иимэ байна, саашадаашье, манай оронуудай ба арадуудай коммунис ерээдүйдэ иимэл байха.

Хүндэтэ нүхэр Брежнев, Тантай дахинаа уулзаха, манай хани барисаанай, харилсаа холбооной саашанхи хүгжэлтые, уласхоорондын харилсаанай асуудалнуудые хамтадаа зүбшэлхэ, үнэхөөрөө бэрхэ коммунис хүтэлбэрилэгшэ, гүрэнэй ажал ябуулагша, эрхим бэлигтэ Тантай хөөрэлдэхэ арга боломжо — бодото зол хуби болоно. Танине хүмүүжүүлhэн, Танай түлөөлдэг. Танай хүтэлбэрилдэг ороной, арадай ба партиин hүр жабхалан, хүсэ шадал Тантай байна бшуу. Та онсо гайхамшаг замаар ябажа ерээт, социализм болон коммунизм байгуулгын, мүнөө сагай революционно хүдэлөөнэй тон шухала асуудалнуудые шиидхэлгын дүй дүршэл Танда бии.

Гэхэ зуура, Тантай уулзаhан мүнөөнэй уулзалга нэгэ гол илгаатай. Юуб гэхэдэ, энэмнай ехэ удхатай ябуулга, бидэндэ имагта шухала hайндэр болоно. Манай социалис гүрэнэй эгээн дээдэ нэрэ зэргые — Болгариин Арадай Республикын Геройн нэрэ зэргые Танда олголго — болгар бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлые баяр омогорхолоор билтаруулhан энэ уулзалгын нүхэсэл шалтагаан болоно.

Хүндэтэ Леонид Ильич, Таниие үшөө дахин үнэн зүрхэнhөө, хани халуунаар, аха дүүтэй ёhоор амаршалхыемни, Танай шагнагдаhые коммунистнуудай, нэгэдэмэл таряашадай, комсомолшуудай, партийна бэшэ хүнүүдэй, фашизм ба капитализмда эсэргүү тэмсэлэй бэрхэтэй аад, алдарта замаар, хизааргүй үнэн сэхээр дабшажа ерэhэн хуушанай революционно гвардиин баатарнуудай, социалис общество зориг түгэлдэрөөр байгуулжа байгаа дундуур ба залуу үетэнэй, бухы болгар арадай үргэлжэдөө баяртайгаар, сэдьхэлээ ехээр ханан угтаhыень элирхэйлхыемни зүбшөөгыт. Эдэ үдэрнүүдтэ ороной бүхы нютагуудhаа, заводууд болон кооперативна полинуудhаа, эрдэм шэнжэлгын ба соёлой эмхи зургаануудhаа, сэрэгэй подразделенинүүдhээ, hургуулинуудhаа, комсомолой эмхинүүд болон пионернүүдэй отрядуудhаа мянга түмэн телеграмманууд таhалгаряагүй ороно. Танда, Танай хэрэттэ арад зоной үнэн сэдьхэлэй, гүн гүнзэгы дурлал тэдэ телеграмма дотор элирхэйлэгдэн найруулагданхай.

Болгариин Арадай Республикын Геройн нэрэ зэргые Танай, агууехэ совет арадай, Советскэ Союзай Коммунис партиин, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй гайхамшаг хүбүүн ба хүтэлбэрилэгшэ, уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, доhолтоото XX зуун жэлэй эгээн томо политическэ ажал ябуулагша Танай, дээдэ зэргын нэрэ хүндэ гэжэ баяр баясхалантайгаар угтан абаhандатнай баатар габьяата, сүлөөдэ дуратай манай арад үнэн зүрхэнhөө баясана, омогорхоно.

Болгариин пролетариат, Димитр Благоевой үндэhэ hууринень табиhан болгар революционно марксистнуудай парти өөрынгөө тэмсэлые, ангиингаа уг зорилгонуудай шиидхэбэриие, Болгарида хабаатай түүхэтэ зорилгын бэелэлые ородой пролетариадтай, дэлхэй дээрэхи түрүүшын илалта түгэс социалис революцитай, социалис гүрэнтэй хододоо нягтаар холбодог байгаа.

Ямаршье амитанда наранай, агаарай зайлашагүй байдагтал, манда айхабтар шухала болгаро-совет хани барисаае нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтэ наринаар сахиха гэhэн — агуу Георгий Димитровой захяа бидэндэ, болгарнуудта, нангин шахаа тангариг болонхой.

1956 оной апрельдэ болоhон БКП-гэй ЦК-гай түүхэтэ пленумhээ хойшо манай парти болгаро-совет хани барисаае саг үргэлжэ гүнзэгырүүлхэ, ажабайдалай бүхы асуудалнуудаар Болгариин ба Советскэ Союзай хоорондоо бүри хүсэд дүүрэн ойртолсолго, түгэлдэр харилсаа холбоо хангаха хараа бодолые хэлбэришэгүйгөөр баримталан бэелүүлнэ. Апрелиин энэ хараа бодол болгаро-совет хани барисаае хамагай шухала хэрэг, бүхы болгар арадай хуби заяан, манай социалис хүгжэлтын агууехэ материальна хүсэн болгоо.

БКП КПСС хоёрой хоорондын, Советскэ Союз Болгариин Арадай Республика хоёрой хоорондын хани барисаан, харилсаа холбоон хододоо аха дүү ёhоной байдаг. Гэхын дашарамда, эдэмнай hүүлэй арбаад жэлэй турша соо бүри ехэ, онсо хүсэтэйгөөр hалбаран мандаа. Болгаро-совет хани барисаан хадаа сүлөөтэ байдалай, социализмын замаар дабшагша манай арадуудай асари ехэ, hайн hайхан туйлалтануудай нэгэн, социализмын сүлөөтэ дэлхэйдэхи уласхоорондын ба гүрэнүүдэй хоорондын харилсаанай эрхим жэшээ болоно гэжэ мэдүүлхэ бүхы үндэhэ баримтанууд манда мүнөө бии.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указhаа

РСФСР-эй МАЛ АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ туйлаhан ехэ амжалтынь, 1972-1973 онуудай үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха, бэлэдхэхэ талаар абаhан уялгануудаа дүүргэхэдээ, ажалай габьяа харуулhанайнь түлөө иимэ хүнүүдые шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ ОРДЕНООР

Андреева Мария Васильевнае — Яруунын аймагай «Дружба» колхозой hаалишан, **Анохина** Нина Адрияновнае — Кабанскын аймагай Кабанскын совхозой инкубаторно-шубуу үсхэбэрилгын станциие даагша, **Арбаев** Борис Ринчиновичиие — «Бурятсельхозмонтаж» трестын Улаан-Үдын оньhожоруулагдаhан нүүдэл колонныни хабсаргагшадай бригадын бригадир, **Ассадулин** Гавдулла Асадовичые — Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой гахайшан, **Афанасьев** Клим Тимофеевичые — Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой hүнэй фермые даагша, **Афанасьев** Яков Севостьяновичые — Бэшүүрэй аймагай Хёлгын совхозой хонишон, **Аюшеева** Галина Цыреновнае — Хориин аймагай Анаагай совхозой гахайн фермын бригадир.

Бадмаева Цындыма Данзановнае — Захааминай аймагай «Дружба» колхозой hаалишан, **Бадмажапов** Чойдок Цырендоржиевичые — Бэшүүрэй аймагай Охин-Булагай совхозой хонишон, **Бадмажапова** Цырендулма Санжиевнае — Бэшүүрэй аймагай Бодонгуудай совхозой мал адуулагша, **Базаров** Виктор Гомбоевичые — Зэдын аймагай Борьёогой совхозой ахалагша хонишон, **Балдакова** Аграфена Егоровнае — Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозой hаалишан, **Балданова** Шойжидма Балдановнае — Яруунын аймагай «Юбилейный» совхозой ахалагша хонишон, **Бальжинимаева** Соли Цыдыповнае — Сэлэнгын аймагай Сэлэнгын совхозой hаалишан, **Бальжиев** Доржо Содбоевичые — Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой ахалагша хонишон, **Банзаракшеева** Ешима Дабаевнае — Хориин аймагай Үдын совхозой hаалишан, **Батомункуев** Доржо Будацыреновичые — Хэжэнгын аймагай Загаhатын совхозой ахалагша зоотехник, **Батуев** Батожап Гомбоевичые — Зэдын аймагай «Мир» колхозой ахалагша хонишон, **Баханова** Евдокия Дархановнае — Хурамхаанай аймагай Дэрээнэй совхозой ахалагша хонишон, **Богатых** Иннокентий Александровичые — Хурамхаанай аймагай hахалиин совхозой ахалагша мал адуулагша, **Бодиева** Мэнжидма Цыбиковнае — Хэжэнгын аймагай Загаhатын совхозой ахалагша хонишон, **Борисова** Валентина Иннокентьевнае — Хориин аймагай Дээдэ Тайлсын совхозой hаалишан, **Брылева** Галина Аверьяновнае — Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишан, **Брянская** Екатерина Александровнае — Сэлэнгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишан, **Бубеева** Аграфена Эрдынеевнае — Хурамхаанай аймагай Дэрээнэй совхозой ахалагша хонишон, **Будаева** Дулмажап Доржитаровнае — Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон, **Бурдуковская** Татьяна Петровнае — Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

Васильев Илья Сергеевичые — Бэшүүрэй аймагай «Сибирь» совхозой мал адуулагша, **Власова** Мария Афанасьевнае — Кабанскын аймагай Кабанскын совхозой шубуушан.

Гаврилов Аким Федотовичые — Бэшүүрэй аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гахайшан, **Галсанов** Дугар Бальчиновичые — Улаан-Үдын аймагай Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын ахалагша хонишон, **Галсанова** Норжима Цырендоржиевнае — Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой hүнэй фермые даагша, **Гатапова** Дыжидма Аймпиловнае — Хурамхаанай аймагай Хурамхаанай совхозой hаалишан, **Глазкова** Екатерина Николаевнае — Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозой hаалишан, **Григорьев** Анатолий Алексеевичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Авангард» совхозой hүнэй фермые даагша, **Григорьев** Елисей Кузьмичые — Бэшүүрэй аймагай «Рассвет» колхозой мал адуулагша, **Григорьева** Мария Изотовнае — Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын совхозой hаалишан, **Гургумов** Лубсан Батуевичые — Зэдын аймагай «Октябрьский» совхозой ахалагша хонишон.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

РСФСР-эй МИНИСТР— УЛААН-ҮДЭДЭ

РСФСР-эй дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министр И. Ф. Образцов Улаан-Үдэ хото ерэбэ. Үсэгэлдэр И. Ф. Образцов, тэрэнэй орлогшо Д. Н. Харитонов болон харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд Буряадай дээдэ hургуулинуудай ажабайдалтай, хэрэгүүдтэй танилсаба.

Эдэ айлшаднай Зүүн-Сибириин технологическа институдта ошожо, hуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэритэй танилсан, энэ дээдэ hургуулиин багшанартай хөөрэлдэhэн байна. И. Ф. Образцов аудитори, лабораторинуудта орожо, тухеэрэлгэнүүдыень хараба. РСФСР-эй министр Буряадай хүдөө ажахын, Зүүн-Сибириин соёлой дээдэ hургуулинуудта орожо хараба. КПСС-эй обкомой секретарь А. А. Бадиев, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. Б. Пивоваров, КПСС-эй обкомой науко болон hуралсалай зургаануудай таhагые даагша Л. Я. Похосоев болон бусад тэрээнтэй сут ябалсаба.

hүүлдэнь дээдэ hургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхитэдэй суглаан дээрэ РСФСР-эй дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министр И. Ф. Образцов үгэ хэлээ.

Москваhаа ерэhэн айлшад мүнөөдэр республикын промышленна предприятинуудта орожо, ажал хэрэгтэйнь танилсахань.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: РСФСР-эй дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министр И. Ф. Образцов Зүүн-Сибириин технологическа институдай багшанартай хөөрэлдэжэ байна.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН АЖАЛШАДАЙ БАЯР

...сагай үнгэрхэ бүри ...гар арадуудай хани ... улам бэхижэнэ, ...рэдэнэ. Болгариин ...Республикын эконо... ...соёл гэгээрэлэй хүт... ...совет арад аха дүү ...hа хүргэhэн, хүргэ... ...жана. Манай хоёр гү... ...адууд дэлхэйн про... ...ай агууехэ вождь ...Ленинэй зааhан замаар ...hайхан ерээдүй тээ... ...ажа ябана гэжэ ба... ...хэ байнаб.

...эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр ... Брежнев Болгариин ...с партиин Центральна Комитедэй уряалаар ...Арадай Республикын хани ёhоор айлшалжа ...ыбо гэhэн мэдээе ма... ...Ленинэй орденто локомотив заhабарилгын ...коллектив ехэ баяр ...угтажа абаба. Заво... ...оло мянган хүдэлмэ... КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр ... Брежневэй аха дүү ...Арадай Республи... ...ёhоор ошожо, хол... ...саагаа бүри бэхи... ... байhандань урма... Нүхэр Л. И. Брежневэй Болгариин ... Республикын Ге... ...ой зэргэдэ хүртэhэн ...hаа КПСС-эй ЦК-... ...гүрэн правительствын эб ...ата, ёhотой интер... ...альна политикын илан ... байhанай үшөө нэ... ...агүй гэршэ болоно ...олон хэлэхэ дура... ...нэ.

Б. МУХЛУЕВ,
Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй шэрэм ...гша, коммунис ажалай ударник.

***

...Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Болгар орондо ошоод байhан, Болгариин Арадай Республикын Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ тэрэнэй хүртэhэн тухай мэдээсэл бидэниие баясуулна.

Совет, болгар арадуудай хани барисаан хатуу тэмсэлэй шуурган соогуур батажаhан байна. 1944 оной Сентябриин үдэрнүүдые hаная. Совет Армиин сэрэгүүд Болгариин патриодуудтай хамтаржа, энэ ороной газар дээрэhээ «хүрин тахал» — фашистнуудые үлдэн намнаа hэн.

Мүнөө болгар арад социализм амжалтатайгаар байгуулжа байна. Манай совет арад интернационалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, тэдээндэ туhална. Тингээдшье дэлхэй дээрэ, Европодо амгалан байдал тогтоохо хэрэгтэ совет арадай, Коммунис партиимнай оруулhан хубита айхабтар ехэ ха юм. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй энэ талаар хэhэн ажал ябуулга мүн лэ ехэ. Тиимэhээ Болгариин гүрэн түрын дээдэ засаг Л. И. Брежневэй габьяае үндэрөөр сэгнэжэ, Болгариин Арадай Республикын Геройн үндэр нэрэ зэргэ олгобо ха юм. Энэ үндэр нэрэ зэргэ олгоhон ушар хадаа эб найрамдал, амгалан байдал тогтоохо талаар манай Коммунис партиин, совет арадай хэhэн ехэ оролдолго, габьяае эли тодоор гэршэлнэ.

Б. ЦЫРЕНОВ,
Улаан-Үдын аймагай «Байкал» гэжэ hуралсалай ажахын ахалагша хонишон.

***

Бүри 55 шахуу жэлэй саана, Октябриин хубисхалай hаяхан илаад байхада, эб найрамдал тухай декрет агууехэ Ленинэй гар табилгатайгаар тунхаглагдаа hэн. Тэрэ сагhаа хойшо Совет гүрэн ходол эб найрамдал хамгаалан, уласхоорондын байдалай амгалан байхын түлөө тэмсэдэг байгаа, тэмсэнэшье.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев ФРГ-дэ, США-да ошожо, уласхоорондын байдалые түгшүүрилгүй болгохо талаар нилээн ехэ юумэ хэбэ гээшэ ааб даа. Дурсагдаhан гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хэhэн хэлсээнүүдынь эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ горитойхон удха шанартай байха юм.

Болгариин Социалис гүрэнэй эгээл дээдын шагнал — Болгариин Арадай Республикын Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэ Леонид Ильич Брежневтэ олгогдобо гэhэн баярта мэдээсэл дуулахадаа, совет хүн бүхэн омогорхоhон байгаа ёhотой. Тэрэ дээдын шагнал хадаа коммунизм байгуулха талаар, арадуудай хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхэ талаар, эб найрамдалай түлөө, эсэшэ сусашагүй ябуулга хэдэгэйнь түлөө манай гүрэнэй, манай арадай аша габьяае үндэрөөр сэгнэhэн гэршэ мүн гэжэ бидэ ойлгонобди.

Е. ЦЫБИКОВА,
Загарайн аймагай Ацагадай дунда hургуулиин багша.

***

Леонид Ильич Брежневэй Болгариин Арадай Республикын Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэхэдэ бишье баярлааб. Минии hанахада, коммунис партиимнай Центральна Комитедэй Генеральна секретариин үүргэ мүнөө үеын уласхоорондын амгалан байдалай бүри найдамтай, бата бололгодо тон ехэ байна. Эб найрамдал бэхижүүлхэ совет программа тухай манай партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө нүхэр Брежнев эсэшэ сусашагүй оролдоно. Энээниинь манай гүрэнэй ажалшадhаа гадна, бүхы дэлхэйн арад ойлгожо, сэгнэжэ байна. Тэрэнэй гэршэ — Болгариин гүрэнэй засатай дээдын зургаанай Леонид Ильичтэ үндэр нэрэ зэргэ олгоhон ушар болоно.

Нүхэр Брежневэй Софи хотодо болоhон митинг дээрэ хэлэhэн үгэ соо уласхоорондын байдалые бүхы дэлхэй дээрэ бүри найдамтай болгохо, Европо түбиие дайнай аюулhаа зайсуулхаhаа гадна, тэрэниие эб найрамдалай түшэг тулгуури болгохо тухай хэлэгдэнэ.

Энээн тухай манай магазинай хүдэлмэрилэгшэд ажалайнгаа эхилхын урда тээхи политинформаци дуулаха үедөө хэлсээ. Би суг хүдэлдэг нүхэдтэеэ хамта манай партиин ЦК-гай, Совет правительствын бүхы хэмжээ ябуулгануудые дэмжэнэб. Эб найрамдалай бата бэхи байха бүри ажабайдалнай жаргалтай, ажаллахада урматай болоно.

Ажал, Жаргал, Эрхэ сүлөө — энэл даа, ажалша хүн бүхэнэй заяанай эрмэлзэл. Эгээл тиимэhээ Коммунис партиингаа, Совет правительствынгаа политикые хооhон үгөөр дэмжэнгүй, харин эдэбхи үүсхэлтэ ажалаараа батадхаха ёhотойбди.

Г. ДАРЖАЕВА,
Улаан-Үдын «Ландыш» магазинай наймаалагша.

ТҮСЭБhӨӨ ГАДУУР 155 МЯНГАН ТҮХЭРИГЭЙ ПРОДУКЦИ

Химическэ талаараа холисогүй известняк малтан абадаг манай карьероуправлениин коллектив жэлэй найман hарын турша hайн үрэ дүн туйлаба. Найман hара соо 2 миллион 600 мянган түхэригэй продукци худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээбди. Түсэбhөө гадуур 155 мянган түхэригэй продукци худалдагдаа.

Известняк бутаруулгын фабрикада асарагдажа, хэрэгтэй зэргээрээ бутаруулагдаад, манай продукци хэрэглэдэг предприятинуудта эльгээгдэнэ. Продукцимнай эхэнхи хуби химическэ промышленностиин предприятинуудта эльгээгдэнэ. Бутаруулагдаhан известнягые Усолиин химическэ комбинат хэрэглэдэг. Манай управлени түсэбhөө гадуур энэ комбинадта 11 мянган тонно известняк ашажа ябуулаа.

Металлургическа промышленностиин, саарhанай, барилгын материалнуудай промышленностиин предприятинуудта продукци эльгээхэ түсэб мүн лэ үлүүлэн дүүргэгдэhэн байна.

Карьероуправлениин хүдэлмэришэд табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ эршэмтэй шангаар ажаллаха гэhэн зорилго урдаа табяа hэн. Продукци худалдаха жэлэй түсэбые болзорhоонь урид, декабриин 25 болотор дүүргээд, ехэ продукци даабариhаа гадуур худалдахые хараалhан байнабди. Хүдэлмэришэд хэлэhэн үгэдөө хүрэхэ, уялгаяа заатагүй дүүргэхэ гэжэ оролдоно.

Бутаруулгын фабрикын, известняк малтан абадаг карьерэй хүдэлмэришэдэй, известняк зөөдэг автомашинын жолоошодой олонхинь hайнаар ажаллажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэдэг болоо. Фабрикын конвейерэй машинист Любовь Грачина, известняк малтан абадаг экскаваторай машинист Ким Бобеев бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ амжалта туйлажа байна. Тэдэнэр даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Известняк карьерhээ 15 километрэй зайдахи бутаруулгын фабрика хүргэгдэдэг. Тиимэhээ түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэ автомашинын жолоошод ехэ үүргэтэй юм. Тэдэнэй ажалаа түсэбэй дүүргэлтэ дулдыдана гээшэ. Манай жолоошод үүргэ, харюусалгаяа hайнаар мэдэржэ, известняк таhалгаряагүй зөөдэг болонхой. Жолоошод Ф. Д. Понушков, С. Н. Шемелин тэдэнэй дундаhаа шалгарна.

Энэ жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ, промышленностьда шухала хэрэгтэй известнягаар предприятинуудые саг соонь хангаха гэжэ манай коллектив оролдоно.

Е. САВЕЛЬЕВА,
«Татарский ключ» карьероуправлениин экономист.

ХАНИ ХАЛУУН БАРИСААНАЙ, БАТА БЭХИ ХОЛБООНОЙ МИТИН

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Болгариин Арадай Республикын ба СССР-эй хани нүхэсэл, харилсаа холбоон мүнөө шэнэ шатадаа оронхой. Энээнэй гол удхань — манай оронуудай, арадуудай хоорондо бүхы талаараа ойртолсолгын ба харилсаа холбооной хэрэгүүд онсо шэнэ удхатай болоо. Социалис Болгариин хүгжэлтэнь Советскэ Союзтай нэгэ жэгдэ алхамтай, адли хэм хэмжээгээр тодорхойлдог байхаар, политическэ, экономическа, суртал бодолой, эрдэм ухаанай, соёлой ба сэрэгэй һалбаринуудтахи нэгэдэмэл оролдолго хүсэлэлгөөр, үгээе ойлголсоһон ябуулгануудаар залагдан бэелүүлэдэхэ шатада хүрэтэр дэбжээгдэхэ болоно. Тобшолон хэлэбэл, нэгэ амисхаалтай, шуһанай, нэгэ һудалтай нэгэдэмэл организм мэтээр ябуулга хэжэ шадаха, аха дүү ёһоной түгэлдэр харилсаа холбоо хүгжөөлгэ манда шухала байна.

БКП-гэй программын, конституциин удхаар нэбтэрһэн энэ шэнэ шата манай арадуудай аша туһада, интернационализм ба коммунис найгин хэрэгэй илан мандалгын аша туһада бүри баян үрэнүү[...] хангаха байха гээд [...]ай парти, манай арад гүн ехээр этигэнхэй.

Хүндэтэ совет ханинар!
Нүхэдүүд!

Болгариин Коммунис парти, хүдэлмэришэн анги, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, арадай интеллигенци партиин Х съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, хараа заабаринуудые дүүргэхын түлөө шэн зоригто ажал ба тэмсэлдэ жагсан бодоод байна. Партиин хараа бодол болон политикые тойрон, тэрэнэй Центральна Комитедые тойрон жагсаһан арад түмэнэй нэгэдэл эбдэршэгүй бата, социально-политическэ ехэ эдэбхи үүсхэл, зоригжол манай обществын бүхы зоной, бүхы үетэдэй дунда бадаранхай. Орон доторнай ехэ эдэбхи үүсхэл дэлгэрээд, угтамжын түсэбүүд амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ, 1973 оной, зургаадахи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнэ, энэл табан жэлэй турша соо Советскэ Союзай туһаламжаар 150 шахуу предприяти ба үйлэдбэри, тэрэ тоодо Колзодугай оршондохи атомна электростанци, Девненскэ промышленна бүлэг барилганууд, Свиштовтохи «Свизола» гэжэ комбинат, Кремековско металлургическа комбинадай шэнэ ээлжээнэй барилга ба бусад мэтын асари томо, манай хүгжэлтэдэ шиидхэхы удха шанартай олон барилганууд бүтээгдэжэ байна. Хүдөө ажахын гол һалбаринууд мүн һайн лэ үрэ дүнгүүдые үгэхэ байха — энэ жэлдэ баян ургаса абтахаар хүлеэгдэнэ. Эрдэм ухаан, искусство болон соёлой зохёол бүтээлэй шэнэ илалта амжалтанууд туйлагдаа. Социалис байгуулалтын долоодохи табан жэлэй түсэб эршэмтэйгээр зохёогдожо, СССР-тэй, бусад социалис оронуудтай зүбшэлэгдэжэ байна.

Манай орон сүлөөтэ байдалайнгаа гушадахи жэлдэ оробо. Тиихэдээ өөрын бэрхэшээлтэй байһаар, шиидхэгдээгүй өөрын асуудалнуудтай юм. Теэд социально-экономическа болон оюун бодолойнгоо хүгжэлтэдэ, социалис общество байгуулалтадаа эдэ гушан жэлэй туршада бидэнэй туйлаһан амжалта болбол хэмжээгээрээ, удха шанараараа бүхэли үе сагай тэнтэй юм. Тиин туйлаһан амжалтаараа омогоорхохо бүхы эшэ үндэһэн манайда бии. Гэхэ зуура, эдэ амжалтанууд уласхоорондын социалис интеграцие саг үргэлжэ үргэдүүлэнгүй, гүнзэгырүүлэнгүй, агууехэ Советскэ Союзай аха дүү ёһоной үнэн сэхэ туһаламжагүйгөөр туйлагдахагүй байгаа гэжэ бидэнэр гүнзэгыгөөр ойлгонобди. Тиимэ дээрэһээ социалис бусад оронуудтай байгуулһан, туршагдаһан хани харилсаанай замаар, ажабайдалай бүхы һалбаринуудаар Болгари ба Советскэ Союзай хоорондохи бүри нягта, бүри дүтэ болохо замаар бата найдамтайгаар, шууд сэхээр дабшахабди.

Нүхэдүүд!

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада уласхоорондын харилсаануудые хүгжөөлгэдэ һайн, горитойхон хубилалтанууд болоо.

Бүгэдэниитын эб найрамдал бэхижүүлгэдэ, уласхоорондын оршон байдалай түгшүүрилые һуларуулгада КПСС-эй, Советскэ Союзай гаргаһан онсо ехэ габьяае Болгариин Коммунис парти, болгар арад гүнзэгы мэдэрэлтэйгээр тэмдэглэнэ. Социалис оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэдэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй Крымдэ һаяхан болоһон уулзалга тэдэнэй хамтаараа зохёоһон гадаадын политическэ хараа шугамые бэелүүлгэдэ туйлагдаһан һайн үрэ дүнгүүдтэ үндэр сэгнэлтэ үгөө.

Манай оронуудай ургажа байгаа жагсаал, нэгэдэл — бидэндэ эгээн шухала үрэ дүн болоно. Энэ эли тодо болоһон шэглэл мүнөө дэлхэйн социалис байгуулалтые хүгжөөлгын гол шэглэл болоно. Тэрэнэй үндэһэ һууриинь гэбэл, болбосоронгы социализм байгуулгын шата дээрэ социалис оронуудай хоорондохи интеграцие гүнзэгырүүлхэ шухала байһан жама ёһоной ушар болоно. Тиимэ дээрэһээ хуулита жама ёһон болохо энэ ушарые бүри ехээр, холын хараатайгаар баримталхадаа, бүри амжалтатайгаар, түргөөр урагшаа дабшаха байнабди.

«Хүйтэн дайнһаа» түгшүүрилтэ байдалые һуларуулга тээшэ, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байха гол ёһонуудые баримталан бэелүүлгэ — энэ хадаа дэлхэйн социалис байгуулалтын, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай, дэбжэлтын хүсэнүүдэй томо илалта мүн болоно.

Энэ орёо байдалай хүгжэлтэдэ нүхэр Брежневэй Америкын Холбоото Штадуудта, Франциda, Германиин Федеративна Республикада ошоһон ушар түүхэтэ үүргэ дүүргэбэ. Эдэ айлшалалганууд, хэлсээнүүд болон документнүүдые баталһан ушар, нэн түрүүн, ядерна дайе уридшалан сараха тухай СССР ба США хоёрой хоорондохи хэлсээнүүд уласхоорондын харилсаануудай бүхы һалбаринуудта гүнзэгы, мартагдашагүй нүлөө үзүүлээ. Эхилһэн энэ һударалгын саашадаа ехээр хүгжэхэ бүринь, бүгэдэниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ талаар Совет ороной гаргаһан эдэбхи үүсхэлэй аша туһань бүри ехээр харагдажа эхилхэ, тэрэнэйнь түүхын удха шанар ойлгогдодог болохо, тиин агууехэ Советскэ Союзда түрүү хүн түрэлтэнэй баяр баясхалан бүри ехэ болохо байха юм.

Бидэнэр бодото байдалые баримталдагбди, тиин уласхоорондын түгшүүрилэй һуладалгада эсэргүүгээр тэмсэжэ байһан, саашадаашье тэмсэхэ хархис хүсэнүүд, нүлөө ехэтэй хүсэнүүд бии гэжэ бидэнэр хараадаа абанабди. Тэдэнэр уһа өөһэдөө булангиртуулжа, тэндэһээ загаһа бариха гэжэ найдана. Теэд арадай оньһон үгын ёһоор, тэдэниие үхэл заһаха ха юм даа.

Коммунистнуудай дайсадта, бэрхэшээлтэй байдалда ороһон дайсадта элдэб янзын оппортунистнууд туһалха гэжэ яарана. Хитадай мүнөөнэй хүтэлбэри илангаяа ехэ эдэбхи гаргана. Хитадай партиин, правительствын хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад шалтагтай, шалтаггүйшье һаань, асуудалай байгаа, үгышье һаань, КПСС-тэ, Советскэ Союзда, Европын социалис оронуудта эсэргүү худал хуурмаг, хоро шаратай, дурагүй байһанай бүдүүлиг мэдүүлгэнүүдтэйгээр үгэ хэлэнэ. Тэдэнэр хархис хүсэнүүдэй аймхай нохойнуудые дэмжэнэ, һүхирөөнэ, үһөөгөө абаха гэһэн хүнүүдтэ милитаристнуудта альга ташана. Тэдэнэр «алдуугаа ойлгохые», түгшүүрилтэ байдал һуларуулха политикада дабагдахагүйе, эб найрамдалай, Европодохи аюулгүй байдалай асуудалаар болохо зүблөөе таһалдуулхыень, Советскэ Союзда эсэргүү тэмсэлдэ зэргэсэ жагсаахыень НАТО-гой оронуудые уряална. Хитадай мүнөөнэй хүтэлбэри «үлүүсэ революционно» байһан багаа хаяа, «саарһан тигртэй» тэмсэхэеэ мартаа, «зүүнэй» үгэһөө арсаа гэжэ харанабди. Империалис эгээн хархис бүлэглэлнүүдтэй харилсаа байгуулхадаа, маоистнууд урбалтын харгыгаар ябажа, Советскэ Союзда, дэлхэйн социалис хани харилсаанда эсэргүү хоёрдохи фронт нээгээд, мүнөө Советскэ Союзда, коммунизмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ гэжэ сэхэ уряалдаг болонхой.

Империалис хархис хүсэнүүдэй арадта харша, һайн һайхан юумэндэ харша ябуулганууд, тэдэнтэй хамтарһан оппортунизмын хүсэнүүд эб найрамдалай, уласхоорондын харилсаанай хэрэгтэ хоро хүргэнэ. Зүгөөр тэдэнэр түүхын ябасые зогсоожо шадахагүй, амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгада, тэрэниие саашадань хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан манай бата бэхи хүсэл зоригые, шууд сэхэ ажал ябуулгые һаатуулжа шадахагүй.

Бидэнэрэй дабшадаг харгы — энэ зүб харгы, бидэнэрэй бэелүүлдэг хараа шугам — энэ хадаа ленинскэ хараа мүн. Тиин хүндэтэ нүхэр Брежнев, хүндэтэ совет нүхэдүүд, аха дүүнэр, энэ гансал зүб, коммунис замаар зэм зэмээ түшэлсэн, халуун зүрхэеэ хубаалдан таанадтай ябахабди гэжэ бидэнэр, болгар коммунистнууд, бүхы ажалшад таанарые найдуулха хүсэлтэйбди.

Нүхэдүүд!

Эдэ үдэрнүүдтэ Сентябриин алдарта восстаниин табин жэлэй ойе баяр ёһололой оршон байдалда тэмдэглэхээ бэлэдхэжэ байхадамнай, контрреволюционно буржуази шуһата ябуулгануудаараа дэлхэйе доһолгобо.

Латиин Америкын Чилиин республика манһаа холошье һаа, манай зүрхэндэ дүтэ юм. Эхэ ороноо шэнэдхэн хубилгаха, ажалшадта хүнэй нэрэдэ хүрэмэ ажабайдалай эрхэ нүхэсэл байгуулха гэһэн Чилиин баатар арадай, хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай, интеллигенциин, залуу үеын хүнүүдэй хүсэл оролдолгын хойноһоо манай арад гүнзэгы талархалтайгаар, гүн сэдьхэлэй һайшаалтайгаар хаража байгаа. Мүнөөнэй буржуазиин конституциин хэмжээн соо социалис хубилалтануудые хэхын түлөө Чилиин демократическа хүсэнүүдэй тэмсэл «Чилиин туршалга» гэжэ нэрлэгдээ һэн. Энэ туршалга болбол түрүү хүн түрэлтэндэ туйлай ехэ удха шанартай һэдэлгэ мүн болохо байгаа.

Контрреволюционно буржуази энэ туршалгада эсэс табихые яраба. Хуулита правительство унагаагдаа. Президент Сальвадор Альенде алуулаа. Һураггүйгөөр үгы болоһон, арестовалагдаһан, шоро түрмэдэ хаагдаһан, элдэб янзын лагерьнуудта абаашагдаһан хүнүүдэй хуби заяан хэндэшье мэдэгдэнэгүй.

Болгар коммунистнууд, нэгэдэһэн таряашад, Эсэгэ ороноо хамгаалгын фронтын гэшүүд, болгар залуушуул галзууржа байһан хархисуудые зэбүүрхэн буруушаана, «террор болюулагты!» гэһэн эрилтэ табина.

Чилиин революциие дарагшадта манай зэбүүрхэл ехэ, Чилиин баатарнуудтай аха дүүгэй һанал нэгэдэлнай хизаарлашагүй. Энэ хадаа сэрэгэй, полициин сабхи доро гэшхүүлһэн, фашис хюдагшадаар хюдуулагдаһан арадай зэбүүрхэл, һаналаа нэгэдэлгэ гээшэ. Чилидэхи хархис хүсэнүүдые демократи ба социализм илаха гэһэн манай этигэл хизаарлашагүй. Ушар юуб гэхэдэ, сэрэгэй-фашис урбалтые, восстаниинуудайнгаа дарагдаһан ушарые дабажа гараад, хүсэл эрмэлзэлээ бэелүүлхэ агууехэ үдэрые угтаһан Болгариин революционно хүсэнүүдэй, болгар арадай өөһэдын дүршэл дээрэ энэ этигэл үндэһэлнэ.

Сальвадор Альендиин, социалистнууд болон коммунистнуудай нэгэдэлые шууд сэхээр бэелүүлжэ байһан, Эб найрамдалай уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат, Димитровой шангай лауреат хүнэй, һаруул һайхан дурасхаалай үмэнэ бидэнэр толгойгоо дохинобди. Эрхэ сүлөө ба демократиие хамгаалхын түлэ эрэлхэг зоригой үхэлөөр унаһан Чилиин бусад нүхэдүүдэй дурасхаалай үмэнэ толгойгоо дохинобди. Тэдэнэй ажабайдал социалис уг зорилгодо үнэн сэхээр алба хэлгын үльгэр жэшээ боложо үгэхэ. Энэ уг зорилго хүдэлмэришэн ангиин дайсадта эсэргүү, ажалша хүнүүдэй зол жаргалай түлөө тэмсэлдэ нэгэдэхэ гэһэн ургажа байгаа эрмэлзэлгэдэ коммунистнуудые, социалистнуудые уряалжа байха юм.

Чилиин, мүн дэлхэйн хархис хүсэнүүд Сальвадор Альендиие алаа. Зүгөөр алагдаһан Альенде тэдэнэй гэмтэ замда амиды хэбээрээ байха, тэрэниие һүйдхэлтэ ябуулгануудаар, урбалтануудаар, буугай һомонуудаар үгы хэжэ болохогүй юм.

Чилиин омог ехэтэй арад сэрэгэй-фашис урбалтатай эбсэхэгүй. Чилидэ мүнөө социализмын хүүр малтажа байһан хүнүүд өөһэдөө тэрээн соо булуулха гэжэ бидэнэр гүнзэгыгөөр этигэнэбди. Чилиин хархис хүсэнүүд социалис революциин дайгүйгөөр хүгжэхэ замые болюулха. Тэдэнэр ангиин дайнай зам өөрөө шэлэн абаа, тиин буу зэбсэг гартаа барихые баадхуулагдаһан революционно олониитын үнэн зүб тэмсэлэй сохилто доро Чилиин хархис хүсэнүүдэй үхэлөө олохо байһандань бидэнэр заашье һэжэглэнэгүйбди.

Нүхэдүүд, «Сентябрь Май болохо!» гэһэн манай наһа бараһан поэдэй холые хараһан үгэ Чилиин арадта хабаатай юм.

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Аха болохо ород арадтаа манай арад хэтэһээ хэтэдэ эрмэлзэдэг һэн; Россида, Советскэ Союзда этигэл найдабаримнай, түшэг тулгууримнай гэжэ харадаг һэн; ородууд, совет хүнүүд тэрэнэй инаг дурые хэлбэришэгүйгөөр хубаалдадаг, тэрэнэй хүсэл эрмэлзэлгэдэ аха дүү ёһоной сэдьхэлээр хандадаг һэн, иимэ хандалга манай түүхэдэ байгаагүй юм. Леонид Ильич Брежневтэ Болгариин, Арадай Республикын Герой гэһэн нэрэ зэргэ олгоһон ушар ма[...] нуудай, арадуудай [...] гэй сэбэр һайхан [...] най эли тодо тэмд[...] Нүхэр Брежнев өөр[...] нэй ажал хэрэг ма[...] та Советскэ Союз[...] хүнүүдэй һайн [...] хандадаг байһанай [...] гэршэ болоно.

Хүндэтэ нютагай[...] гариин Арадай Респу[...] Геройе, манай Леони[д] Брежневые танай [...] аха дүү ёһоор тэй[...] элүүр энхэ ябахые[...] нис үзэл суртала[й] түлөө, ажалша хү[...] нэй зол жаргалай ту[...] сэлдэ зорюулагдаһа[н] нэй агууехэ хэрэгтэ[...] рин бүхэндэ, болгар [...] нист бүхэндэ, болгар [...] бүхэндэ, болгар зүр[...] хэндэ хизааргүй дүтэ[...] сэнтэй хэрэгтэнь [...] жалта хүсэхыемни [...] гыт.

Сэбэр һайхан, а[...] һатай болгар-совет [...] рисаан мандаха бол[...] тэдээ оршон байг лэ[!]

Манай арадуудай [...] шэрээгдэһэн, марк[...] ленинскэ ниитын үз[...] талаар, хараа бодол[...] жүүлэгдэһэн БКП ба [...] эй хоорондохи, Бол[...] Советскэ Союзай хоор[...] болгар ба совет ара[...] хоорондохи нэгэдэл[...] лис интернационализ[...] елжэ байһан үльгэр [...] аха дүүгэй харилсаа[...] гэ үзэл суртал[...] онно ажал ябуулгы[...] лэй үльгэр жэшээ [...] һалбаран мандаг лэ!

Эб найрамдал [...] болтогой!

Коммунизм манда[...] тогой!

* * *

Т. Живковэй хэлэ[...] альга ташалгаар [...] шэ угтагдаа.

Тэрэнэй хэлэһэн [...] лэй үгэнүүдые су[...] һүүриһаа бодожо, [...] «Ура!» хашхараан [...] Т. Живков Леони[д] чые тэбэрин таала[...]

КПСС-эй ЦК-гай [...] ральна секретарь, Б[...] Арадай Республик[...] нүхэр Л. И. Бре[жнев] үгэхэдэнь, зал соо [...] шалга зэдэлнэ, ам[...] үгэнүүд соностоно.

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үг[э]

Хүндэтэ нүхэр Тодор Живков!

Хүндэтэ нүхэр Станко Тодоров!

Хүндэтэ болгар ханинар, аха дүүнэр!

Таанадтаа дахин ерээд, уулзалгын урмашалаар, Таанадай аха дүү ёһоной үнэн, халуун мэдэрэлээр угтагдажа байһандаа тон баяртаб. Бидэниие ямар таһаршагүй үлхээ һабагшануудай холбодогые болгар-совет хани барисаанай али тухай арюун сэбэр, гүн гүнзэгы байһые, манай партинууд болон арадуудта энэ хани барисаанай али тухай ехэ удха шанартайе иимэ оршон байдалда илангаяа эли тодоор мэдэрхэш!

Совет коммунистнуудай партиие, манай орониие, совет хүнүүдые хүндэлһэн, эдээндэ дурладагаа элирхэйлһэн үгэнүүдэйнь түлөө эндэ үгэ хэлэһэн бүхы нүхэдтэ үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэб. Совет коммунист бүхэн, совет хүн бүхэн Таанарта, болгар аха дүүнэр болон эгэшэ дүүнэртэ, иимээр лэ харюусана. Үнэн сэхэ байһанай түлөө — үнэн сэхэ байха, хани барисаанай түлөө — хани барисаагаар харюусаха!

Тэрэшэлэн Болгариин Арадай Республикын Геройн хүндэтэ нэрэ зэргын намда олгогдоһонтой дашарамдуулан, Таанадай хэлэһэн һайн һайхан үгэнүүдэй түлөө, элирхэйлһэн халуун мэдэрэлнүүдэй түлөө нүхэр Живковтэ, энэ трибунаһаа үгэ хэлэгшэ бусад хүнүүдтэ, хүндэтэ минии ханинар, Таанар бүгэдэндэ, үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнгүй байха аргамнигүй. Намда үзүүлэгдэһэн энэ ехэ нэрэ хүндэ хадаа бүгэдэниитын эб найрамдал бэхижүүлхые, аха дүү социалис оронуудай агууехэ хани барисаа батадхахые ходоо оролдодог манай ленинскэ партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй политикада зорюулагдана гэжэ үсэглэдэр хэлээ һэм. Һүүлшынгээ үдэр хүрэтэр энэ арюун һайхан зорилгонуудта үнэн байхаб, Танай ехэ этигэл найдабариие ажал хэрэгээрээ харюулхые оролдохоб гэжэ Таанадые нүхэдүүд, найдуулнаб.

Хүндэтэ ханинар!

Энэ хүндэтэ трибуна дээрэһээ Танай гоё һайхан хотын, Танай ниислэл — Софиин бүхы хүн зондо, Социалис Болгариин бүхы гражданинуудта халуун амаршалгын үгэнүүдтэйгээр хандахые, болгар бүлэ бүхэндэ зол жаргал, энхэ тайбан байдал юрөөхые хүсэхэ байнаб. Энэ ушартай дашарамдуулан, городуудайнгаа хүндэтэ гражданин болгожо, намайе зол хубида хүртөөһэн Стара-Загорын ба Варнын хүн зондо эгээн һайн хүсэлэнгөө дамжуулхые минии арюун уялга мүн гэжэ тоолохо байнаб.

Мүнөө, Танай орондо ехэ удха шанартай революционно сентябрьда хани ёһоор Софи ерэхыемни урьһан Болгариин Коммунис партиин Центральна Комитедэй, нүхэр Т. Живковэй уряалые онсо ехээр сэдьхэлээ ханан угтааб гэжэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Арадай засагай тогтоогдоһон ээлжээтэ ойе хэдэхэн үдэрэй урда тээ һайндэрлэһэн байнат, мүн фашизмда эсэргүү восстаниин 1923 ондо болоһоор табин жэлэй ой хэдэхэн хоноод гүйсэхэнь. Энэ алдарта ойе манай парти, совет арад, бүхы дэлхэйн коммунистнууд болон революционернууд Таанадтай хамта баярай оршон байдалда тэмдэглэдэг.

Сентябриин восстани хадаа фашизмтай тулалдаһан түрүүшын шиидхэхы тулалдаан байһан юм. Димитр Благоев, Васил Каларов, марксизм-ленинизмын элитэ мэдээжэ теоретигүүдэй, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй ажал ябуулагшадай нэгэн, болгар арадай суута хүбүүн Георгий Димитров мэтын иимэ элитэ ехэ вождьнуудые хүмүүжүүлһэн, ангиин байлдаануудта ударидаһан революционно парти тэрэ тулалдаае толгойлоо.

1923 оной сентябрьһаа 1944 оной илалтата сентябрь хүрэтэр эгээн залан сэхэ һабагша холбоон татагдаһан байгаа. Болгаридахи революциин дүй дүршэл, 1917 оной Октябрьһаа хойшонхи хүн түрэлтэнэй бүхы дүй дүршэл шэнгеэр, түүхын гурим ёһонуудай эбдэгдэшэгүй байһые, социализмын зайлашагүй илаха байһые гэршэлнэ.

1923 оной сентябриин баатарнуудай хэрэг үргэлжэлүүлэгшэдые, Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөтэй, һалбаран бадаржа байхые, арад зонойнгоо хүсэн түгэс, зол жаргалтай болоһые харааһайб гэдэг болгар хүнэй хэтэ заяанай хүсэл бодол бэелүүлэгшэдые Таанадтай хамта, хүндэтэ ханинар, алдаршуулнабди. Социализмын ашаар, Коммунис партиин ударидалгын ашаар, Болгариин таряашадай арадай союзтай коммунистнуудай нягта харилсаа хангагша хүдэлмэришэд болон таряашадай бата бэхи холбооной ашаар, аха дүү социалис гүрэнүүдтэй бата нэгэдэл нягта эмхидэл туйлаһанай ашаар Болгари мүнөө иимэ болоо.

Болгариин газар дайда дээрэ ёһотой революционно хубилалта — ороной бүхы ажабайдалда зохёон байгуулхы асари ехэ нүлөө үзүүлһэн хубилалта болонхой. Тодорхойлбол, Танай туйлаһан бүхы юумэн тухай хэлэгдэжэ шадахагүй хаш. Бүхы талаар — промышленностьда, хүдөө ажахыда, ниитын харилсаанда, соёлой, хүнүүдэй ажаллаха арга боломжо ба ажаһуудалда, тэдэнэй мэдэрэл болбосоролдо хубилалта болоо. Болгар арадай соёл болбосоролой баялигуудые сахин хамгаалһан, асари ехээр арьбадхаһан хубилалта болоо. Урагшаа, хүгжэлтэ түгэс социализм тээшэ, коммунизм тээшэ этигэл найдабаритайгаар, хурдан түргэнөөр дабшаха бата бэхи үндэһэ һуури табиһан хубилалта болоо.

Бидэнэр, совет коммунистнууд, аха дүү болгар арадай гайхамшаг туйлалтануудаар омогорхонобди. Эхэ ороноо саашадань хүгжөөхын, һалбаруулхын түлөө тэмсэлдээ шэнэ амжалтануудые туйлахыень хүсэнэбди.

Арад зоной этигэл найдабари ба дэмжэлгэдэ түшэглэдэг коммунистнуудай аха дүү парти лэ болгар арадые гээгдэнги байдалһаа хагасуулан, хүгжэлтэ дэбжэлтэ тээшэ эрьеһэн түүхэтэ хуби заяа хангаад, шэнэ туйлалтанууд тээшэ найдабаритайгаар хүтэлжэ байһандань омогорхонобди.

Эдэ бүхы жэлнүүдтэ Таанадтай хамта дабшаһандаа, Болгариин гайхамшаг туйлалтануудта манай оронуудай түгэлдэр харилсаа холбооной хубитаяа оруулһандань омогорхонобди.

Манай арадуудай хэтын хани барисаанай, хэзээшье, юугээршье гутаагдаагүй хани барисаанай һүлдэ болгошо олон памятнигууд Болгариин газар дайда дээрэ бодхоогдонхой. Болгарин бүхэнэй, совет хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ үнэтэй һанагдадаг, болгар-совет хани барисаанай мүнөөнэйнь һүлдэнүүд болоһон, социалис хоёр гүрэнэй аха дүү ёһоной харилсаа холбооной үрэнүүд — шэнэ заводуудай, фабрикануудай, электростанцинуудай корпусууд, электродамжуулгын лининүүд, бусад олон зүйлнүүд тэдэ памятнигуудтай зэргэлэн, огторгой өөдэ ербылдэн бодонхой.

Болгариин залуу промышленностиин үндэһэ һуури болоһон 180 томо предприятиин ба бусад түхэлэй барилга совет-болгар харилсаа холбооной бодото үрэ болоно. Мүнөөнэй табан жэлэй туршада үшөө 150 барилга тэдээн дээрэ нэмэгдэхэ байха. Үнгэрэгшэ жэлһээ НРБ-гэй элшэ хүсэнэй системэ Советскэ Союзай элшэ хүсэнэй системэтэй нэгэдүүлэгдэнхэй. Манай ороной газые Болгари худар һаяар дамжуулха газопровод баригдажа байна. Хэдэ мянган болгар хүдэлмэришэд ба мэргэжэлтэд Совет орон дотор совет аха дүүнэртэе зэм зэмээ ниилүүлэн ябажа, Болгариин арадай ажахыда шухала удха шанартай продукци бүтээн гаргадаг предприятинуудта хүдэлмэрилнэ. Болгариин промышленностиин бүтээһэн эдлэл хэрэгсэлнүүд, хүдөө ажахын продуктнууд манай орон дотор үнинһөө хойшо суурхадаг. Эдэ бүгэдэмнай — совет ба болгар экономикын һудалнуудай тон нягта харилсаа холбоотой болоһые эли тодоор гэршэлнэл, нүхэдүүд, ханинар.

Совет-болгар харилсаа холбооной дэлисэ үнэхөөрөө захагүй ехэ болоо. Манай арадуудай хани нэгэдэлэй нүлөөлхэгүй һалбари обществын ажабайдалда байхагүй гэжэ хэлэбэл, хэтэрүүлһэн ябадал болохогүй. Манай коммунис партинуудай хоорондын харилсаан энэ нэгэдэлые батадхан шэрээгшэ хүсэн болоно. Эдэнэй нэгэдэл ба нүхэсэл — манай политическэ холбооной эбдэршэгүй үндэһэ һуури, манай арадуудай, манай гүрэнүүдэй хоорондын түгэс харилсаа холбооной гол һудал болоно. Манай хани барисаанай мүнөө үеын үргэн ехэ хүгжэлтэ, манай ойртолсолгын улам үргэдэжэ байдаг дэлисэ — манай хоёр партиин сэхэ шууд, хэлбэришэгүй баримталан бэелүүлдэг хараа бодолой зайлашагүй, хуулита үргэлжэл болоно. Советскэ Союзтай танай харилсаа холбооной бүри нягта, бүри түгэс, бата нэгэдэлтэй болохо байһан ушар — БКП-гэй ЦК-гай июлиин пленум дээрэ дахинаа лаблагдан баталагдаһан, Болгариин Коммунис партиин хараа бодол болоно. Бүри нягта, түгэс харилсаа холбоон, бата нэгэдэлтэ ябуулга — Социалис Болгари тушаа Советскэ Союзай Коммунис партиин баримталдаг хараа бодол мүн.

Хүндэтэ нүхэдүүд, БКП-гэй ЦК-тай, тэрэнэй хүндэтэй хүтэлбэрилэгшэ, болгар арадай үнэн хүбүүн, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй мэдээжэ ажал ябуулагша, манай һайн хани, дайшалхы нүхэр Тодор Живковтэй бидэнэй тогтооһон, үнэхөөрөө, аха дүүгэй ёһоор этигэлсэдэг харилсаае КПСС-эй ЦК үндэрөөр сэгнэнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй ноябрьда нүхэр Живков түрүүтэй Болгариин партийно-правительственна делегациин Советскэ Союзда ерэхэ үсэр хэгдэһэн, совет-болгар хөөрэлдөөнүүдэй ехэ удха шанартай байһыень, энээнтэй дашарамдуулжа, онсолон тэмдэглэхые хүсэнэб. Иимэ уулзалганууд манай харилсаанай саашанхи байдалые эли тодоор хараха, найдамтайгаар саашаа дабшаха ябадалдамнай туһална. Мүнөө хүрэтэр иимэ байгаа юм, саашадаашье иимэл байха!

Хүндэтэ ханинар! Манай Совет ороной мүнөө юу хэжэ байһан тухай тобшохоноор хэлэхыемни зүбшөөгыт.

Энэ жэлэй найма һарын турша соо совет промышленностиин бүтээһэн хүдэлмэриин дүнгүүд һаяхан тунхаглагдаа һэн. Бүридхэлэй тоонуудыешье хараад үзыт. Энэ жэлдэ промышленна продукци бүтээн гаргалгаяа түсэбэй ёһоор 5,8 процентээр нэмэхэ гэжэ багсаагдаһан юм. Үнэндөө, найма һарын турша соо 7,4 процентээр нэмээд байна. Мүнөө жэлые, түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлые габшагай ажалай жэл болгохо гэһэн партиин уряада манай хүдэлмэришэн анги иигэжэ харюусаба.

Мүнөө манай үйлэдбэриин коллективүүдтэ ерэхэ 1974 оной түсэбүүдые табиха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Һайшаалтай юумэниинь юуб гэхэдэ, ажалшадай угтамжын түсэб болон дурадхалнууд манай зургаануудай түрүүн хараалһан тооһоо үлүү болоно. Олон миллион ажалшадай хүсэн, эдэбхи үүсхэл, ажалай эрмэлзэл — манай амжалтануудай гол эшэ үндэһэн болоно. Бидэнэр, коммунистнууд өөһэдынгөө хэжэ эхилһэн бүхы юумэнүүдтэ, В. И. Ленинэй зааһанай ёһоор, эгээл гайхамшаг хүсэн — хүдэлмэришэд болон таряашадай хүсэ шадалда түшэглэнэбди. Энэ хүсэн хадаа эгээл зоримгой хүсэл эрмэлзэлые бодото бэелүүлгэ болгохо шадалтай бшуу.

Үнгэрһэн жэлдэ манай хүдөө ажахыда ямар ехэ бэрхэшээлэй тохёолдоһониие таанад мэдэнэт. Тэдэ бэрхэшээлнүүдые амжалтатайгаар бидэнэй дабажа гараһан ушар хадаа совет колхозно-совхозно байгуулалтын ехэ илалта болоно гээшэ. Эдэ бүгэдэ хүдөө ажахын материальна-техническэ баазые бэхижүүлгэдэ, тэрэниие ашаг үрэ ехэтэй болгохо хэрэгтэ зорюулагдаһан партиин хараа шугамай зүб байһанай гэршэ болоно. Тэрэ илалта — ган гасурай бэрхэшээлнүүдые дабажа гараһан колхозниигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, городуудай ажалшадай ба Совет Армиин сэрэгшэдэй ажалай баатаршалгын үрэ дүн мүн.

Энэ жэлдэ оронойнмнай туйлай ехэ тала дайдада баян ургаса ургуулагдаа. Зүгөөр, мүнөөшье байгаали бидэндэ өөрынгөө «аяг ааша» харуулна: оронойнмнай олохон районуудта таряа хуряалга унжагайрһан бороо хурын үедэ үнгэргэгдэнэ. Мүнөө эсэсэй тоо, баримтануудые хэлэхэнь эртэшэг байна. Ургуулагдаһан хамаг ургасые гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряан абахын тула илангаяа оронойнмнай зүүн районуудта ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй. Таряа хуряалгын үеын амгалан ажалай поли дээрэ хүсэ шадалаа элсүүлгэ ёһотой байлдаан мэтээр үзэгдэнэ гэжэ хэлэхэдэ үлүү болохогүй. Байгаалиин хэды бэрхэшээлтэй байгаашье һаань, өөрынгөө уялгые дүүргэхын тула хүнүүд хүсэ шадалаа гамнанагүй.

России Федерациин область, хизаар болон автономито республикануудай полиин ажалшадай энэ жэлдэ гүрэндөө 3 миллиардһаа бага бэшэ, Украина ба Казахстанай ажалшадай туд бүридөө миллиард пүүдһээ доошо бэшэ орооһо таряа гүрэндэ худалдаха гэһэн уялга абаһаниие таанад мэдэнэт. Манай бэшэ республиканууд мүн лэ үндэр уялгануудые абанхай. Энэ жэлдэ суглуулан абтаха тарянай үнгэрһэн жэлнүүдэй хэмжээе үлүүлхэ байһандань бидэнэр найданабди. Тэрэшэлэн хлопогой, саахарай свеклын ба бусад ургамалнуудай үндэр ургаса абтахаар хүлеэгдэнэ.

Орон доторнай арад зоной һуудал байдал һайжаруулха талаар үргэн программа түсэбэй ёһоор бэелүүлэгдэжэ байна. Партиин XXIV съезд дээрэ хараалагдаһан бүхы юумэнэй сүм дүүргэгдэхэ байһанда бидэ этигэнэбди. Совет бүлэ бүхэнэй материальна һайн эрхэ байдалда ажаһуухын, мүнөө үеын һайн түхеэрэлгэтэй гэр байратай байхын, һайн, элдэб янзын эд хэрэгсэл улам ехээр абадаг болохын, соёл культурын бүхы туйлалта хэрэглэхын тула партимнай хамаг юумэ хуу хэхэ байна.

Энэ талаар бидэнэр ехэ хүдэлмэри хэхэ ба бидэндэ тэрэниие үсэд нэтэрүүгээр, тэсэбэритэйгээр бэелүүлхэбди. Мүнөө бидэнэр хамаг юумээр сэдьхэлээ ханангибди, бүхы зорилгонуудаа шиидхэнхэйбди гэжэ хэлэхэ болоо һаа буруу.

Коммунистнуудай туйлаһан үрэ дүнгүүдтээ шүүмжэлхы сэгнэлтэ үгэдэгые, туйлаһанаараа һанаагаа амардаггүй байһаниие таанад мэдэнэт. Эсэсэй эсэстэ арад зоной ажалай ниитэ элсүүлгэһээ ба илангаяа ажалай бүтээсын ургалтаһаа, манай түсэбүүдэй дүүргэлтын, оронойнмнай хүсэ шадалай ургалтын, арад зонойнмнай һуудал байдалай һайжаруулгын дулдыдадаг байһаниие бидэнэр һайн мэдэнэбди.

Ленинэй захяа заабаринуудые бэелүүлэн, манай парти хэзээдэшье ажалшадтаа хандажа, тэдэнэй ухаан бодолһоо, эрдэм болбосоролһоо, граждански үндэр мэдэрэлһээ хүсэ шадал абадаг байһан ба абажашье байна. Хэзээ бүхэндэ тиимэ хандалга манай партида һайшаамаар үрэ дүн үгэдэг байха юм. Энэ хадаа дотоодын хэрэгүүдтэ — коммунис байгуулалтын фронтнууд дээрэ, мүн гадаадын хэрэгүүдтэ эб найрамдалай, арадуудай аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлдэ манай туйлаһан бүхы амжалта, илалтануудай эшэ үндэһэн болоно.

Нүхэдүүд, һүүлэй үедэ шахардуу байдалые һуларуулха хэрэгтэ туйлагдаһан ехэ амжалтануудые согсолон тэмдэглэһэн ехэ акци, договорнууд болон хэлсээнүүдые дахин дурдан хэлэһэнэй хэрэг үгы хадаа. Эдэ амжалтанууд бидэнэй хамтын эдэбхитэй хүдэлмэри ба тэмсэлэй үрэ дүн байһан тула бидэнэр таанартай омогорхохо дүүрэн эрхэтэйбди.

Би эндэ гансахан социалис хани нүхэсэлэй оронуудай гадаадын политикые хараада абана бэшэб, мүн социалис байгуулалтые саашадань хүгжөөлгэ ба бэхижүүлгэдэ, манай оронуудай экономико ба оборонно хүсэ шадалые хүгжөөлгэдэ, тэдэнэй аха дүү хани нүхэсэлые бэхижүүлгэдэ зорюулагдаһан манай арадуудай, манай партинуудай бүхы ажал ябуулгые хараада абалсанаб. Социализм ба коммунизм байгуулгада, социалис хани нүхэсэлые бэхижүүлхэ хэрэгэй саашанхи амжалтанудай бата бэхи удаан сагай амгалан байдалай түлөө тэмсэлдэ шэнэ амжалтануудые туйлаха ябадалда эгээл үнэн, эгээл найдамтай эшэ үндэһэн болохо байһанда бидэ этигэнэбди.

Социалис хани нүхэсэлэй саашанхи хүгжэлтын, экономическа харилсаа холбооной хэрэгэй урагшаа дабшалтын, уласхоорондын байдалда манай хамтын ябуулгын тааруу зохид байлгын арга замууд һаяхан Крымдэ болоһон социалис оронуудай аха дүү партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын гол анхаралда байһан. Энэ хараа шэглэлээр хэгдэжэ байһан хүдэлмэриин удха шанар тухай хэлэһэнэй хэрэгшье үгы ха. Социалис гүрэнүүдэй союз хадаа дэлхэйн социализмын шэнэ амжалтануудай, революционно хүдэлөөнүүдэй шэнэ амжалтануудай, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал аршалан хамгаалгын шиидхэхы арга нүхэсэл мүн болоно.

Амгалан байдалай түлөө тэмсэлэй талаар социализмын оронууд бүхы түбинүүдэй эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдэй дунда олон нүхэдтэй гээшэ. Бодото байдалые зүбөөр сэгнэдэг ба хэлсээнэй столдо һуужа уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ бэлэн байһан капиталис оронуудай правительствануудтай амгалан байдалай талаар манай харилсаа холбоон шахардуу байдалые саашадань һуларуулха хэрэг хангалгада бага бэшэ үүргэ дүүргэнэ.

Уласхоорондын байдалда ангиин тэмсэлэй — социализм ба капитализм хоёрой хоорондо — үргэлжэлжэ байһаниинь мэдээжэ. Үзэл суртал ондоотой, ниитын элдэб байгуулалтатай гүрэнүүдэй социальна байгуулалтанууд урдынхи мэтэ ондо ондоо байһан зандаа. Политическа томо асуудалнуудые шиидхэлгэдэ арсалдаата[й] ушар үргэлжэлһээр [...] дуу байдалые һул[аруулха]да эсэргүүсэдэг хүсэ[нүүд] зэбсэгээ үшөөл орхё[...] түрэлтэниие «хүйтэ[н дайнай]» мүльһэтэ үеын ба[...] хин асархые бод[...]

Уласхоорондын ба[йдал] тогтууритай зохидоор [...] руулха арга болом[жо] байһанда бидэнэр, [...] най союзнигуудшье [...] этигэнэ. Үнэн зүб [...] дараалан бэелүүлгы[н], шье мэхэгүй ба бүр[...] гомжын үндэһэгүй [...] даанхай байдалай ёһ[...] муудые сахилгын, [...] хэрэгүүдтэ хабаадал[...] баталагдаһан договор [...] хэлсээнүүдые хэлбэ[ришэгүй]гөөр бэелүүлгын [...] һуури дээрэ уласхоо[рондын] харилсаанудай шэнэ [...] тогтоожо болохо, тог[...] ёһотойшье гэжэ бид[э]лонобди. Зүгөөр т[...] рим тогтоохын тула [...] ондоо хараа бодол[...] онол арга, тодорхой[...] лэбэл, энээнэй урд[...] найхиһаа ондоо [...] хэрэгтэй гээшэ.

Бидэнэр өөһэдын[...] һаа уласхоорондын [...] да бии болоһон эн[э] байдалые аршалха б[...] жөөхын тула бүхы ю[...] хые оролдонобди, [...] шиидхэгдээгүй үлэ[һэн] хоорондын асууд[ал] хэлсээнэй ёһоор гүр[...] хын түлөө эрмэл[зэнэбди].

Иимэ эрхэ байда[...] хэдүүд, манай гада[адын по]литика хэзээдэшье [...] үзэл бодолтой, с[...] байһан, байхашье. А[...] бусад парти ба [...] лис оронуудтал [...] най парти, ма[...] вет орон ээрхэг [...] добтолго ба арадууд[...] лөөрэлгын тэмсэлые [...] да эсэргүү эрид шуу[д] сэл ябуулна, энэ [...] һаналаа нэгэдэлгэ [...] Тэрэ тэмсэл, жэшээ[...] хэг түримхэйшүүлэ[...] дэгдэһэн газараа су[...] түлөө араб арадууд[...] интервентнүүдтэ эсэ[ргүү] дохитадай арадууд[...] гү, али өөрынгөө о[...] гүйсэд бэеэ даанхай [...] лай түлөө, экономи[...] социальна хүгжэлты[н] Латиин Америкын ара[...] тэмсэл байг — илгаагүй[...]

Нүхэр Тодор Живк[ов] трибуна дээрэһээ үгэ [...] зуураа, Чилидэ боло[...] һан үйлэ хэрэгүү[д] Болгариин комму[нистну]дай ямар һанамжатай [...] һан тухай тон зүбөө[р] тодоор, эрид шангаа[р] бүүрхэлтэйгээр хэлэ[...] үйлэ хэрэгүүд тушаа [...] хэлэхэ хүсэлэнтэй[б]. бидэнэй хараа бодо[л] адли байна. Энэ хад[аа] асуудалнуудаар [...] эбдэршэгүй нэгэдэлтэ[й] һанай үшөө нэгэ гэ[ршэ бо]лоно бшуу.

(Түгэсхэлынь 3-дахи[...]

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэ

(Дурасхал. Эхининь ... нюурта).

... үдэрнүүдтэ совет коммунистнууд ба бүхы совет ... Чилиин ажалшадта ... һанал нэгэдэлые ... хүсэтэйгөөр харуулжа, ... хархис этэгээдүүдэй ... муухай ябуулгые зэ... буруушааажа байна.

Ажалшадай өөһэдынь гэ... али арадай диилэнхи ... эдэбхитэй хабаа... ... эбэй ёһоор, ... ёһо баримталан, ажал... ... аша туһада общест... ... шэнэдхэн хубилгаха ... түүхэтэ ехэ удхатай ... һайхан үг зорилго Чи... Арадай нэгэдэлэй пра... ... урдаа табиһан ... Тиигээшье һаань, ... мүлжэгшэ анги... эдэнэй аша туһа са... сэрэгэй хархис ноёд ... эбсэжэ байхые хү... арадай аша туһа ба ... зоригые тоогоогүй. ... ажана байдал эбдэ... тула ангиин зэбүүрхэ... дашууран галзуурһан... гүрэнүүдэй империа... хүсэнүүдээр һайшаан ... эдэнэр бүхы ... хажэ, хашалта харша... сэрэгэй диктатурын, ... мүрдэлгын замда ... байна. Хуулита пра... хүсөөрөө уна... гэһэн хорото ябуулга ... хүсэнүүд хээ. Арад ... һунгагдаһан ороной ... республикын ... хүсэнүүдэй верхов... ... дээдэ командалаг... алуулаа. Хүдэлмэришэд... контрреволю... ... танилтнуудые, ар... хэрэглэһэн, арадай ... үнэн сэхэ, түрүү ... ажал ябуулагшадые ... муухайгаар алаһан ...

... харата муухай ябуул... совет хүнүүд зэ... дураа гутажа, эдэ... зайсуулан болюулха эрилтэ табина. Империалис хардалга мүрдэлгын харата ябуулгануудһаа хосорон һалаһан Чилиин үнэн сэхэ хүбүүдэй, басагадай дурасхаал тухай шаналал гашуудалаа мэдүүлнэбди. Чилиин Республикын баатарай үхэлөөр унаһан президент, арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат Сальвадор Альендиин гэрэлтэ һайхан дурасхаалай урда толгойгоо гуң-хуулнабди. Тэрэ мүнөөнэй политическэ байдалда эгээн арюун сэбэр, үнэн сэхэ, һайхан сэдьхэлтэй хүнүүдэй нэгэн, һүүлшынгээ ами табитараа арадай хэрэгтэ бэсэ үгэнги хүн байгаа. Тиин тэрэ арадай хэрэгэй түлөө ами наһаяа алдаа. Тэрэнэй баатаршалга эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай ба дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ Чилиин болон бусад олон оронуудай ажалшадые шэнэ алдарта хэрэгүүдтэ зоригжуулхал. Хархис этэгээдүүдэй зэрлиг муухай ябуулгануудай Чилиин эрхэ сүлөөдэ дуратай арадай омог хүсэл зоригые хухалхагүй, Латиин Америкын бусад оронуудта эрхэ сүлөө, демократи ба дэбжэлтэ тээшэ зорюулагдаһан эрмэлзэл хүсэлые зогсоохогүй байһан дань батаар найданабди.

Албан тушаалаа дайшалхы ёһоор бэелүүлжэ байгаад алуулһан Чилиин Республикын президент Сальвадор Альендиин дурасхаалые , хархис хүсэнүүдэй хардалга мүрдэлгэдэ дайраргдан унаһан, Чилиин арадай бүхы хүбүүд, басагадай дурасхаалые хүл дээрээ байжа, ёһолон хүндэлхые дурадханаб, хүндэтэ ханинар.

Советскэ Союзай гадаадын политика, социалис хани нэгэдэлтэ бүхы оронуудай хидал адли, империализмын, дайнай ба хархис хүсэнүүдтэ харюу сохилто хэхэ, арадуудай хоорондо эб найрамдал хангахаар бэлэн хүнүүдтэй хамта тэмсэхэ гэһэн Ленинэй захяа заабарида үнэн сэхэ бшуу. Хүндэтэ ханинар, энэ талаар бидэнэй хамтын хүсэлэл оролдолгоор Европо түбидэ бага бэшэ юумэн туйлагдаа, үшөө ехэ юумэнэй хэгдэхэ байһыень таанад ойлгонот.

Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар зүблөөнэй хоёрдохи шата Женевэдэ эхилбэ. Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Хельсинкидэ табиһан яһала һайн эхилэлтын һүүлээр Женевэдэ бүтэмжэтэй оршон байдалай байгуулагдаха байһаниинь шухала. Зүблөөнэй түгэсхэлэй шатын документнүүдэй проектнүүдые удааржа үнжагайржа байнгүй бэлэдхэхэ гээшэ мүнөө эхилһэн хүдэлмэриин гол зорилго болоно гэжэ ойлгонобди. Манай һанамжаар, түгэсхэлэй шатые энэ жэлдэ үнгэргэхэ арга боломжо бии.

Советскэ Союз ба социалис бусад оронуудай Европодохи аюулгүй байдалай асуудалнуудые шиидхэхын тула, политическэ, экономическа харилсаа холбоо хүгжөөхын тула һаналаа ехээр табижа байгаа хадань тэдэниие хашаха, тэрээнһээ ямар нэгэн буулта туйлаха аргагүй юм аа гү? — гэһэн үгэ хүүр баруун оронуудта хааяа соносожо болоно.

Эндэ юун гэжэ хэлэлтэйб? Энэмнай гэнэн хонгор, гэхэ зуура, балайшье биратай бэшэ, мэхэлэн һуудхаха һанаатайгаар табигдаһан асуудал болоно гэжэ хэлэхэ байнаб. Европодохи шахардуу шанга байдал һуларуулга бүхы арадуудай хамтын шухала туйлалта болоно; эб найрамдал түбиин бүхы арадуудта хэрэгтэй, харин тиимэһээ эб найрамдал хамгаалан бэхижүүлхэ хэрэг зүблөөндэ хабаадаһан бүхы хүнүүдэй хамтын хүсэлэл оролдолго болохо ёһотой. Ямар нэгэ дипломатическа «аралжаан» тухай бэшэ, харин эсэсэй һүүлдэ Европын бүхы оронуудай, арадуудай аюулгүй байдал хангаха, али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбоо эдэнэй хоорондо тогтоохо нүлөө ехэтэй ёһо гурим байгуулхын тула ниитын, олон талын гаргаһан хүсэлэл оролдолго тухай хөөрэлдөөн болохо сэргэтэй гэжэ тоолонсбди.

Хара хубиингаа тала харaһан бодомжонуудые, зүблөөнэй гол шухала зорилгонуудта хохидол ушаруулжа, хубиингаа асуудалнуудые үлүү дээгүүр табижа шиидхэхые һэдэһэн ябадалнуудые буруушаанабди. Европодохи аюулгүй байдалда хабаатай асуудалнуудай, мүн экономикын, эрдэм наукын, техникын, соёл культурын һалбарида харилсаа холбоо тогтоолгын асуудалнуудай зүблөөнэй хүдэлмэри дээрэ адли тэгшээр шиидхэгдэхые хүсэнэбди. Хэрбээ дайнай аюулай усадхагдаад байгаа һаань, экономическа, соёлой харилсаан аша үрэ ехэтэй гээр хүгжэхэ, али бүхы асуудалнууд ашатай һайнаар шиидхэгдэхэ аргатай гээд бидэ ходоо ойлгожо байдагбди (бусад гүрэнүүд энээниие ойлгохо ёһотой гэжэ багсаанабди). Бүхы арадуудай аша туһада, эдэнэй дэбжэлтын аша туһада, эдэнэй ерээдүйн аша туһада эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэг туйлай ехэ удха шанартай — манай зуун жэлдэ дэлхэйн политикын асуудалнуудые шиидхэхэдээ, түүхэтэ иимэ хэм хэмжүүрээр сэгнэжэ болоно. Энэнь Женевэдэ болохо зүбшөэн хэлсэлгэнүүдтэ бүрин хабаатай.

Энэ зүблөөн дээрэ үгэ булялдаата хөөрэлдөөнэй ямараар үнгэрхэнь шухала байхаһаа гадна, тэрэнэй хүдэлмэрилхын тула таарамжатай һайн оршон байдалай сахин хангагдаха байһаниинь шухала удха шанартай. Гэхэ зуура, буу зэбсэг бүтээн гаргалгые улам үргэдхэхэ, сэрэгэй бюджедүүдые хэмжээлэшэгүй ехэ болгохо гэһэн урянууд һүүлэй үедэ хэдэ хэдэн ехэ ехэ капиталис оронуудаар зэдэлнэ. Һүүлэй үедэ эндэ баталагдан абтаһан договорнуудай, хэлсээнүүдэй энэ тэрэ зүйлнүүдтэ һэжэг түрүүлхые эрмэлзэһэн хүсэнүүд Баруун Европодо ажал ябуулгаяа эдэбхижүүлжэ байна. СССР-эй ба бусад социалис оронуудай политикэдэ этигэхэгүй ябадал түрүүлхын тула һанаанһаа абаһан номнолой хархис ябуулганууд хэгдэнэ. Арадуудта шухала ехэ хэрэгэй амжалтатай эхиндэ али бүхы аргаар паад тойбо татаха гэһэн нэгэл зорилготойгоор эдэ бүгэдэ хэгдэнэ гэһэн бодол досоомнай гунии түрүүлнэ.

Ниитэевропын зүблөө зарлалгын, тэрэнэй хүдэлмэриин баримтануудаар олгогдоһон түүхэтэ арга боломжые хэрэглэхэгүй гээшэ хүлисэшэгүй алдуу эндүү болохо байна гэжэ найданабди. Эб найрамдал саашадаһь бэхижүүлхын тула ехэ, нэрэ хүндэтэй шиидхэбэринүүд абтаха байха гэжэ арадууд хүлеэнэ. Иимэ шиидхэбэринүүд олдохо, эдэнь гансал Европын арадуудта бэшэ, харин манай бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы арадуудта ашатай туһатай агуухэ хэрэг болохо байха гээд найданабди.

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Хүндэтэ ханинар, аха дүүнэр!

Советскэ Союзай ба Болгариин үнэн хани барисаан, эдэнэй улам ойртолсожо байһан ушар, манай али бүхы харилсаа холбоон хадаа хамтымнай үнэтэ туйлалта мүн. Гэхэтэй хамта, энэмнай бүхы социалис хани нэгэдэлэй туйлалта болоно. Энэмнай эб найрамдалай, бүхы хүн түрэлтэнэй социальна дэбжэлтын хэрэгтэ туһа нэмэри болоно.

Совет-болгар хани барисаа бэхижүүлхэ гээшэ манай хоёр ороной саашанхи хүгжэлтэ туйлаха гэһэн удхатай.

Совет-болгар хани барисаа бэхижүүлхэ гээшэ социалис оронуудай байдал һайжаруулгада туһалха гэһэн удхатай.

Совет-болгар хани барисаа бэхижүүлхэ гээшэ эб найрамдал бэхижүүлгэдэ туһалан нүлөөлхэ гэһэн удхатай.

Манай аха дүүгэй харилсаа холбооной үдэрһөө үдэртэ үргэдэн бэхижэхынь тула совет хүнүүд, совет коммунистнууд саашадаашье бүхы юумэ хэхээр бүрин шиидэнхэй гэжэ Таанадые, хүндэтэ ханинар, найдуулхые хүсэнэб.

Совет-болгар хани холбоон мандаха болтогой!

Манай илагдашагүй социалис хани нэгэдэл мандан бэхижэжэ байг лэ!

Эб найрамдал мандаха болтогой!

(Нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалга оло дахин болобо. «КПСС — БКП!», «Хэтэ мүнхын хани барисаан!» гэһэн юрөөлэй үгэнүүд соностоно).

***

Софида үнгэргэгдэһэн митинг аха дүү хоёр арадай, аха дүү партинуудай, манай социалис гүрэнүүдэй хани барисаанай хүсэн түгэс байһые элирхэйлбэ.

БҮХЭСОЮЗНА МҮРЫСӨӨН

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, облпрофсоведтэ

РЕСПУБЛИКЫН МАЛШАДАЙ БҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД

«1972—1973 онуудай үбэлэй үедэ малай ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг, бэлэдхэдэг болохын түлөө малшадай дунда бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэмжээнүүд тухай» РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1972 оной декабриин 8-най № 723 тогтоолтой, мүн КПСС-эй Буряадай обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй 1972 оной декабриин 13-най № Б—42,8 тогтоолтой зохилдуулан, республикын малшадай дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет болон облпрофсовет **ингэжэ тогтообо:**

Социалис мүрысөөндэ илаһанда тоолоод, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнаха, хонишод, адуушадаи бригадануудай коллективүүдтэ тус тустань 100, гахайн ба шубуунай бригадануудай коллективүүдтэ 200, һүнэй фермэнүүдэй коллективүүдтэ 300 түхэриг шан барюулха гэбэл:

ХЭЖЭНГЫН АЙМАГҺАА

Загаһатын совхозой һүнэй фермын коллективтэ (бригадирынь нүхэр Михайлов И. М.).

Хэжэнгын совхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Балданов Х. Б.).

«Первомайский» совхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Федоров Ш. К.).

Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Жамсуева В. Д.).

Чисаанын совхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Кривошеев Г. И.).

Худанай совхозой һүнэй фермын коллективтэ (бригадирынь нүхэр Жимбеев Д. Р.).

ХУРАМХААНАЙ АЙМАГҺАА

Дэрээнэй совхозой һүнэй фермын коллективтэ (бригадирынь нүхэр Борбонов А. Ж.).

Аргатын совхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Ламожапов О. Х.).

Гааргын совхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Батуева С. О.).

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Ринчино Э. С.).

ХЯАГТЫН АЙМАГҺАА

Алтайн совхозой һүнэй фермын коллективтэ (бригадирынь нүхэр Рампилов Н. Р.).

«Дружба» колхозой һүнэй фермын коллективтэ (бригадирынь нүхэр Гарматаров Б. Г.).

«Пограничный» совхозой һүнэй фермын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Агафонов И. Г.).

Хяагтын совхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Дашипылов С. Ж.).

Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Шангин П. П.).

«Родина» колхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Бандаров Л. И.).

Ехэ-Нугын совхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Аюшеев Б. А.)

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ АЙМАГҺАА

«Забайкалец» совхозой һүнэй фермын коллективтэ (бригадирынь нүхэр Калашников Ф. Ф.).

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һүнэй фермын коллективтэ (бригадирынь нүхэр Калашников П. М.).

«Искра» колхозой гахайн фермын коллективтэ (бригадирынь нүхэр Мальцев В. Т.).

«Родина» колхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Иванов М. П.).

АХЫН АЙМАГҺАА

«Коммунизм» колхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Осохеев Н. Ц.).

ПРИБАЙКАЛИИН АЙМАГҺАА

«Заветы Ильича» колхозой һүнэй фермын коллективтэ (бригадирынь нүхэр Курдюков Н. В.).

СЭЛЭНГЫН АЙМАГҺАА

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй фермын коллективтэ (бригадирынь нүхэр Батуева Б. Л.).

Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой һүнэй фермын коллективтэ (бригадирынь нүхэр Аюшеев Д. Д.).

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Санжиев Ж. Б.).

Сэлэнгын совхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Очиртаров Ш. Б.).

Химнын совхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Балмаев Л. Б.).

«Эрдэм» колхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Мансаранова Ц. Ш.).

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГҺАА

«Маяк» колхозой һүнэй фермын коллективтэ (бригадирынь нүхэр Стрелков Н. В.).

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Яндарнов В. С.).

УЛААН-ҮДЫН АЙМАГҺАА

Ивалгын туршалга- үйлэдбэриин ажахын һүнэй фермын коллективтэ (бригадирынь нүхэр Балмаев Л. Б.).

«Искра» колхозой һүнэй фермын коллективтэ (бригадирынь нүхэр Глотов С. Ф.).

«Восход» колхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Калашников Н. Е.).

«Дружба» колхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Трифонов С. Д.).

«Маяк» колхозой хонишодой бригадын коллективтэ (ахалагша хонишониинь нүхэр Соколов Е. М.).

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

Улаан-Үдын электро-заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад хүдөө ажахыда туһа хүргэхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулдаг. Тус заводой түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн болохо Владимир Георгиевич Слукин механическа цехтэ 13 жэл соо токарёор ажаллана. Тэрэ табадахи разрядай мэргэжэлтэн болонхой. Үйлэдбэрилһэн продукци бүхэнниинь һайн шанартай байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В.Н. Слукин ажал дээрээ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТОБШО ҺОНИНУУД

☆ БЭШҮҮР. Яков Васильевич Перелыгин Бэшүүрэй аймагай «Рассвет» колхоздо гуша гаран жэлэй туршада ажаллаа. Мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсажа, Улаан Одоной орденоор болон дайшалхы олон медаляар шагнагдаһан байха юм. Колхозой ветеран үндэр наһатай боложо, пенсидэ гараашье һаа, түрэл колхоздоо шадал зэргээрээ туһална. Мүнөө һурилһөн үбһэ хорёолхо хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

М. АШИРОВА.

☆ ХЭЖЭНГЭ. Барилга-хабсаралгын нэгэдэхи управлениин барилгашад Шэнэ-Хэжэнгэ тосхондо 800 хүнэй һууритай һургуулиин комплекс барижа дүүргээд, ашаглалгада үгэбэ. Бүхы хүдэлмэри һайн шанартайгаар дүүргэгдээ гэжэ гүрэнэй комиссиин акт соо бэшэгдээ. Шэнэ-Хэжэнгын һургуулиин багшанар болон һурагшад һайнаар ажаллаһан барилгашадта баярые хүргэнэ.

Л. ГОМБОЕВ.

НАЦИОНАЛЬНА ОКРУГУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ТҮРҮҮШЫН НЕФТЕГАЗОПРОВОД

Ханты-Мансиин национальна округой газар дайда дээрэхи Федоровско нефтиин уурхайда хэгдэһэн һонирхолтой туршалга амжалтатайгаар дүүрэбэ. Газар дорохи скважинаһаа абтадаг нефть байгаалиин газ хоёрые сугтань нэгэ соргоор дамжуулха туршалга эндэ түрүүшынхиеэ хэгдэһэн байгаа. Тэрэ трубопроводань 50 километр утатай юм.

Һүүлээрнь тусхай түхеэрэлгэнүүдтэ орожо, газ нефть хоёр илгардаг байна. Шэнгэн түлишэнь резервуарта орожо, Самотлор-Альметьевск гэһэн нефтепроводоор ороной түбэй районуудай болбосоруулгын предприятинуудта эльгээгдэнэ. Сэбэрлэгдэһэн, хуурай газынь Сургутска ГРЭС тээшэ «яаралтай» эльгээгдэнэ. Энэ электростанцида 200 мянган киловатт хүсэтэй шэнэ энергоблок һаяхан ашаглалгада оруулагдаһан юм.

П. РЯБОВ,
ТАСС-ай корр.
Ханты-Мансиин округ.

ГЕРОЙН НЭРЭМЖЭТЭ ШАН

Усть-Ордын Буряадай национальна округой мэдээжэ механизатор И. Е. Рыцев ургаса хуряалгада хэдэн жэлэй туршада комбайнай штурвалда һуужа ябаһан юм. Ургаса хуряалгын үедэ тэрэ 12 мянган центнер ороохо сохидог байһан. Бүхы Эрхүүгэй область соо иимэ амжалта мүнөө болотор туйлагдаагүй байһаар. Олон жэлэй туршада габшагай һайнаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө И. Е. Рыцев Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байгаа. Тэрэ—Нукутска районой хүндэтэ эрхэтэнэй нэрэ зэргэтэй. Иван Егорович мүнөө пенсидэ гарабашье, түрэл совхозойнгоо ажал хэрэгээр һонирходог, техникэ заһабарилгада хабаадалсадаг, залуушуулые дүй дүршэлдөө һургадаг байха юм.

КПСС-эй Нукутска районой шиидхэбэриин ёһоор, Социалис Ажалай Герой И. Е. Рыцевэй нэрэмжэтэ шан тогтоогдоо. Энэ шанда хүртэхын түлөө мүрысөөндэ суута комбайнерай нютагаархин—«Нукутский» совхозой Харета тосхоной механизаторнууд эдэбхитэйгээр оролсобо.

«Сибиряк» түхэлэй комбайнда гурбадахи жэлээ ажаллажа байһан комсомолец Анатолий Фролов 5 мянган центнерһээ бага бэшэ тарая сохихо уялга абаад, өөрынгөө ахые, комбайнер Аркадий Фроловые социалис мүрысөөндэ уриба. Хуряалгын түрүүшын үдэрһөө аха дүү Фроловтон үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллана.

ТАСС-ай корр.
Усть-Ордын округ.

ГОРНЯГУУД МЭРГЭЖЭЛЭЭ ҺЭЛГЭНЭ

Хилинскэ совхозой директор Д. И. Чекулаев үглөө эртүүр округой ургаса хуряалгын штабта хонходожо:

— Округой газетэ яахадаа гансал колхоз, совхозуудай механизаторнууд тухай бэшэнэб? Туһалагшад яаһан бэ? Орловско горно-шанаржуулгын комбинадай слесарь Иван Петрович Моисеев гурбадахи жэлээ манай совхоздо ерэжэ ажаллана. Дээдэ классай комбайнер. Энэ жэлдэ тэрээнтэй хамта шанаржуулгын фабрикын бутаргагшад Федор Моцкевич Владимир Умников хоёр хүдэлнэ. Тэдэнэр манай комбайнернуудһаа үлүү һайнаар ажаллана. Тэдэнэй хүндэлэлдэ совхозой түб һууринда ажалай алдар солын тугууд үргэгдэнхэй. Теэд районойшье, округтошье тэдэниие обёорногүй. Хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, үдэр бүри тус тустаа 42 гектарай тарая унагаагаа. Даабаринь 16 гектар юм. Иимэ туһалагшанарые олоор эльгээдэг һаа...— гэжэ хэлэбэ.

Совхозой директор үшөө дутуу хэлэһэн байгаа. Горнягууд гансал ургаса хуряалгын үедэ мэргэжэлээ һэлгэдэг бэшэ юм. Тэдэнэр үбэлэй үедэ комбайнуудаа газаагаа асаржа, өөһэдөө заһабарилдаг заншалтай. ОТК-гай ямаршье инспектор заһабарилгын шанарта дутагдал олохогүй.

Комбинадай юһэн горняк хүдөө гаража, комбайнай штурвалда һуунхай. Энэ комбинадһаа тус совхоздо эльгээгдэһэн ехэ ашаанай 25 машина комбайнуудһаа ороохо тарая зөөнэ.

Л. ФАДЕЕВ,
ТАСС-ай корр.
Агын округ.

ХОЙТО ЗҮГЭЙ «ТОРГОН»

Коми-Пермяцка национальна округой «Россия», «Победа», «Восход» болон бусад колхозуудай механизаторнууд улһанай һүүлшын гектарнуудые хуряажа байна. Хуряалгын хүдэлмэри үргэлжэдэнь оньһожоруулһанай ашаар ургасаяа эгээл һайн сагта түрүүшынхеэ хуряажа үрдибэ.

Энэ жэлэй сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье һаань, улһашадай звенонууд баян ургаса ургуулжа шадаа. Округой ажахынууд улһа тарилга, харууһалга, хуряалга дээрэ машина техникэ үргэнөөр хэрэглэдэг болонхой. Тэрэнэй ашаар улһа таридаг талмай 4 мянган гектарта хүргэгдөө, элдэб хэрэгсэлнүүд болон ажалай гаргаша нилээд доошолуулагдаа. Улһанай заводуудта эрхим шанартай продукци ороно.

А. КИПРИЯНОВ,
ТАСС-ай корр.
Коми-Пермяцка округ.

«ЗАЛУУ ГВАРДИИН» ТУҺАЛАМЖА

Украинын дээдэ һургуулинуудай студентнэрэй отрядууд Ямало-Ненецкэ национальна округой бүхэсоюзна габшагай барилгануудһаа нютагаа бусаба. Тэдэнэр газ олзоборилгын корпусуудые, электрын элшэ хүсэ дамжуулха лининүүдые, шэнэ гэрнүүдые бодхооһон байна.

Коммунарска горно- металлургическа институдай «Залуу гварди» гэжэ барилгын отрядай 200 студент Лонгьеган тосхондо Надым-Пунга гэһэн газопроводой мантан томо компрессорнэ станци бодхообо. Украинын энэ вузай түрүүшын түлөөлэгшэнэрэй 6 жэлэй саада тээ бодхооһон обелискдэ дүтэхэнэ тэрэ станциин байшан баригдаа. Краснодоной залуу гвардеецүүдэй хүүр дээрэһээ асарагдаһан шорой хүшөөгэй хажууда хэгдэнхэй юм.

Студентнэрэй барилгын отрядай хүсөөр 2 миллион түхэригэй барилга - хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Студентнэр—уран зураашад тосхоной гэрнүүдые, үйлсэнүүдые шэмэглэн гоёогоо. Тэдэнэй агитбригадын гэшүүд эндэхи загаһашад, ангуушад болон орошодто нэгэнтэ бэшэ һонирхолтой концерт наада харуулһан байна.

Р. ПАВЛОВ,
ТАСС-ай корр.
Ямало-Ненецкэ округ.

Тюмениин область. Баруун Сибириин нефть олзоборилдог газарта жэлэй эхинһээ хойшо табидахи миллион тонно нефть һаяхан абтаба. Байгша ондо Сибириин нефтьшэд Эхэ орондоо 86,5 миллион энэ үнэтэ түлишэ абаха гэжэ шиидэнхэй. Баруун Сибирине СССР-эй эгээл томо нефть олзоборилгын түб болгохо гэһэн зорилгые Тюмениин Главна үйлэдбэриин управлениин коллектив амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Самотлор нуурай тэг дунда бодхоогдоһон нефть олзоборилгын аранга. Жэлэй эхинһээ хойшо эндэ 20 гаран миллион тонно үнэтэ түлишэ абтаһан байна.

ТАСС-ай фотохронико.

«СПОРТЛОТО» АШАТАЙ ТУҺАТАЙ НААДАН

Манай орон дотор «Спортлото» наадан 1970 оной октябриин 20-һоо эхилһэн байна. Мүнөө «Спортлотогой» зональна 70 управлени байгуулагданхай. Тиихэдэ манай эндэ энэ наадан 1972 оной октябрь һараһаа эхилээ. Түрүүшээр республикымнай ниислэл хотодо карточканууд худалдагдажа захалһан байна. Мүнөө Гусиноозёрск, Закаменск, Хяагта городуудай, Онохой, Селенгинск, Каменск, Кабанск, Хоринск һуурин тосхонуудай ажалшад энэ нааданда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болобо.

«Спортлотогой» карточкануудые худалдажа олдоһон мүнгэн хайшаа гаргашалагданаб? Тэрэнэй 50 процентнь золто карточкануудай эзэдтэ бусаагдана, харин нүгөө хахадынь физкультура, спорт саашадань хүгжөөлгэдэ гаргашалагдана. Буряадай ажалшад оронойнгоо бүхы хүн зон мэтэ «маанарташье ашатай, спортдошье туһатай» гэһэн уряа доро «Спортлото» нааданда хабаадалсана.

Харьков городто үнгэргэгдэһэн 20-дохи тиражай гарахада, Улаан-Үдын авиазаводой хүдэлмэришэн Тамара Васильевна Тирских табан номерто тудажа, 3.029 түхэриг мүнгэ шүүгээ һэн. Тиихэдэ 22-дохи тиражай болоходо, Онохой тосхоной универмагай кассир Н. А. Ганкин золто карточкын эзэн байшоо. Тэрэ 3.439 түх. шүүгээ һэн. Энээнэйшье урда тээ ехэ мүнгэ шүүһэн хүнүүд республика доторнай олон байгаа.

Манай зонын управлени республикынгаа спортын комитедтэ мүнгэ оруулжа эхилһээр үнинэй. Энэ мүнгэн Буряадта спорт хүгжөөлгэдэ хэрэглэгдэнэ. Юуб гэхэдэ, «Спортлотоһоо» ороһон мүнгэнэй 20 процент нютагай, республиканска, областной спортын комитедүүдтэ эльгээгдэдэг байна бшуу. Иигэжэ спортивна түхеэрэлгэнүүдые барилгада, хуушан байрануудые шэнэдхэн заһабарилгада ехэхэн мүнгэн гаргашалагдана гээшэ. Тиимэһээ «Спортлото» наадан оронойнгоо спортивна бааза һайжаруулгада, ажалшадай махабадай хатуужалгада, спортсменүүдэй бэлиг шадабари дээшэлүүлгэдэ һайн нүлөө үзүүлнэ.

П. ЧУПРОВА,
«Спортлотогой» Буряадай зонын управлениин инструктор.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ЗҮБЛӨӨНЭЙ ХОЁРДОХИ ШАТА

ЕВРОПОДОХИ аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар зүблөөнэй хоёрдохи шатын комиссинууд, бусад зургаанууд сентябриин 18-да Женевэдэ хүдэлмэреэ эхилбэ. Европын 33 ороной, мүн США-гай, Канадын түлөөлэгшэд эдэнэй хүдэлмэридэ хабаадана

Хельсинки хотодо болоһон зүблөөнэй түрүүшын шатада тодорхойлогдоһон болзоророй ёһоор, комиссинуудай ба бусад зургаануудай хүдэлмэри эхилжэ, зүблөөнэй түгэсхэлэй документнүүдэй тодорхой проектнүүд зохёогдохо ёһотой.

Женевэдэхи оршон байдал, Хельсинкидэхиһээ ондоошог. Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд бэшэ, харин бата зиндаагай дипломадууд, экспертнүүд комиссинуудай хүдэлмэридэ хабаадана. Хоёрдохи шатын заседанинууд нюусаар үнгэрхэ юм. Тиигэбэшье олон арбаад корреспондентнүүд Женевэдэхи хэблэлэй түбтэ сугларанхай. Зүблөөнэй хойноһоо дэлхэйн үргэн олониитын ехээр һонирхожо байһаниинь элитэ. Юундэб гэхэдэ, зүблөөнэй шата бүхэн өөр өөрынхеэрээ шухала удха шанартай бшуу. Зүблөөнэй түгэсхэлэй документнүүдэй баталагдан абтаха гурбадахи шатын эгээл һонирхолтой байха байһаниинь ойлгосотой ааб даа. Эдэ документнүүдэй үндэһөөр Европодохи уласхоорондын харилсаан заһаруулагдаха зэргэтэй. Тиин зүблөөнэй гурбадахи шатые оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар үнгэргэхые социалис оронууд дурадхана. Комиссинуудай Женевэдэ ямараар ажаллаһанһаа зүблөөнэй гурбадахи шатын амжалта дулдыдаха байна.

Женевэдэ сугларһан дипломадууд амжалтатай хүдэлмэрилхэ һайн үндэһэ баримтатай. «Европодохи аюулгүй байдалай үндэһэ һуури ба Европодохи гүрэнүүдэй хоорондын харилсаанай ёһо гуримууд тухай Генеральна декларациин» совет проект, бусад социалис оронуудай ба баруунай хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй оруулһан дурадхалнууд энэ талаар тэдээндэ ехэ туһа хүргэхэ.

Зүблөөнэй хоёрдохи шатын хүдэлмэридэ зарим тэды бэрхэшээл түбэгүүд тохёолдохо аабза гэжэ багсаагдана. Хельсинкидэ болоһон зүблөөнэй нэгэдэхи шатада юушье хэлээгүй баруунай гүрэнүүдэй зарим политигууд «зүрхэ орожо», хоёрдохи шатын хүдэлмэриин нюусаар үнгэрхэ байһые һамбаашалан, Европодохи аюулгүй байдал, бата бэхи эб найрамдал хангаха гол шухала асуудалнуудые олоной анхаралһаа зайсуулхые оролдохо байһаниинь Женевэдэхи уулзалгын урда тээ элиржэ байна.

Зүблөөнэй гол документнүүдэй проектнүүдые бэлдэхэдээ, Женевэдэ хүдэлмэрилжэ эхилһэн дипломадууд эдэ бүхы асуудалнуудта бүхы анхаралаа хандуулха ёһотой. Иимээр ажаллаад байгаа һаань, мүнөөнэй Европо түбидэхи политическэ байдалда һайн хубилалтануудые хэхэ, эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха, аша үрэ ехэтэй харилсаа холбоо тогтоохо уг зорилготой нииитэевропын зүблөөн амжалта туйлаха бшуу.

В. ГОНЧАРОВ,
ТАСС-ай шэнжэлэгшэ.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙ

ТАСС

Эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай хэрэг хэзээдэшье иимэ һайн байгаагүй юм гэжэ Польшын Арадай Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо С. Трепчиньский, ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXVIII сесси нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

ПНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшын үгэ хэлэһэнэй, эрхэ түлөөлэлгэнүүдые шалгаха комитет томилһоной һүүлээр Генеральна Ассамблейн XXVIII сессиин шэнэ түрүүлэгшые һунгаһан байна. 130 делегат дуугаа үгэлгэдэ хабаадаа. Эквадорһоо ООН-ой дэргэдэ сат үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Л. Бенитес 129 хүнэй дуугаар энэ тушаалда һунгагдаба.

Германиин Демократическа Республикые, Германиин Федеративна Республикые Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида гэшүүнээр абаха тухай асуудал тэрэ Генеральна Ассамблейн хүдэлмэридэ хабаадажа байгаа делегадуудай харамжада табиба. Аюулгүйн Соведэй зууршалгаар ГДР ба ФРГ-е ООН-ой гэшүүдээр абахые Ассамблей нэгэн һаналтайгаар тогтоогоо. Заседаниин зал соо сугларагшад энэ шиидхэбэрие нэрьемэ альга ташалгаар угтаба: Багамска холбоото оронине ООН-ой гэшүүндэ абаха гэһэн шиидхэбэри Генеральна Ассамблей мүн лэ абаһан байна.

Удаань хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй делегацинуудай түлөөлэгшэд сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин гэшүүдээр абтаһантайнь дашарамдуулан, Германиин Демократическа Республикые, Германиин Федеративна Республикые, Багамска холбоото оронине амаршалба. Тиин мүнөө 135 орон ООН-ие нэгэдүүлнэ.

«Германиин Демократическа Республикын Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин гэшүүндэ орохо тухай хандалгые, мүн Германиин Федеративна Республикын ООН-ой гэшүүнээр абтаха тухай мэдүүлгые СССР-эй делегаци сэдьхэлээ ханан гяар дэмжэһэн байна» — гэжэ Советскэ Союзһаа ООН-ой дэргэдэ сат үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Я. А. Малик мэдүүлээ.

ДУБЛИН

Э. ХИТ ИРЛАНДИДА

ТАСС

Англиин премьер-министр Эдвард Хит Ирландиин Республикада ерэжэ, хани ёһоной хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргэбэ. Ирландиин премьер-министр Косгрейвтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдынь нюусаар үнгэрөө.

Хоёр талын харилсаанай асуудалнуудые, Хойто Ирландидахи байдалые, мүн «юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай асуудалнуудые Косгрейвтэй зүбшэлһэн байнабди гэжэ Хит пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ. Хоёр оронной премьер-министрнүүдэй хоорондо иимэ уулзалганууд саашадаашье үнгэргэгдэхэ юм гэжэ тэрэ мэдээсэ.

Хойто Ирландиин орёо асуудалнууд арадта политическэ эрхэ сүлөө олголгын, политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө түрмэдэ хаагдагшадые сүлөөлһэнэй, католик үсөөнхиие газаашалха ушар усадхаһанай, Англиин сэрэгүүдые заабол гаргаһанай ашаар шиидхэгдэхэ байна гэжэ нютагай политическэ шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

ЗУНАЙ САГАЙ оршоһонһоо хойшо ой тайга соогуур түймэр улам үргэдэжэ байна. Энэ аюултай тэмсэхын тула Швейцариин агаарһаа абаралта хэхэ албан шэнэ, аша нүлөө ехэтэй арга хэрэглэнэ. Вертолёдоор уһатай синтетическэ мэшээг түймэрэй болоһон газарта абаашажа хаяхадань галай аюул түргөөр сарагдадаг байна (зураг харагты).

КЕЙСТОН—ТАСС-ай фото

ДЕЛИ

Совет артистнуудай амжалтата гастрольнууд

ТАСС

Соёлой харилсаа хэхэ талаар совет-индиин хэлсээнэй үндэһөөр, Индидэ гастролёор ерэһэн совет эстрадын бүлэг артистнуудай бэлиг шадабарида оронной ниислэл хотын хүгжэмэй шүүмжэлэгшэд, искусствын уран бэлигтэн үндэр сэгнэлтэ үгэнэ. Украин, латыш, буряад хатарнуудые уян нугархайгаар, хүнгэн солбоноор гүйсэдхэһэн хатаршадай мэргэжэл шадабари ехэ байна гэжэ Делидэхи энэдхэг арадай национальна хатарай һургуулиин хүтэлбэрилэгшэ П. Макарадж ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Эдэ арадуудай хатарай искусствын акробатическа этюдүүдээр элбэг баян байһаниинь бидэнэй зүрхэ сэдьхэл ханаагаа гээд П. Макарадж тэмдэглээ.

Совет артистнуудай сентябриин 16-да ниислэл хотын «Камани хол» гэжэ концертнэ зал соо болоһон концерт Индидэ алдар суута гараһан «Кала Кендра» гэжэ баледэй һургуулиин багшанар, һурагшад бултадаа хараһан байна. Советскэ Союзһаа ерэһэн айлшадайнгаа уран бэлигые хаража, эдэнэр үргэмашан баясаба.

АНГИИН ТЭМСЭЛ ҮРГЭДЭНЭ

ЛОНДОН. Автомобиль бүтээдэг «Крайслер» гэжэ компаниин заводуудай электригүүдэй буһалгаан табадахи долоон хоногоо үргэлжэлжэ байна. Салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ буһалгаалагшад предприятиин эзэдэй урда табиһан байха юм.

Автомобиль бүтээдэг «Бритиш лейланд» гэжэ ехэ компаниин хэдэ хэдэн предприятинуудта ажал хүдэлмэри зогсоогдоо.

Англиин автомобильна промышленностьда буһалгаанай болоһонһоо уламжалан, 28 мянган хүнэй хүдэлдэг заводуудта үйлэдбэри зогсоогдоһон байна.

ОТТАВА. Канадын статистическэ бюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, һүүлэй 22 жэлэй хугасаа соо август һарада орон дотор юумэнэй үнэ сэн эгээл ехээр хүндэрһэн байна. Урда һарынхитай жэшэхэдэ, үргэн хэрэглэлэй эд бараанай үнэ сэн — 1,3 процентээр, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэн 3,2 процентээр хүндэрөө. Жэлэй турша соо үргэн хэрэглэлэй эд бараанай үнэ сэн — 8,3 процентээр, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэн — 15,8 процентээр дээшэлбэ.

БОНН. Эрхэнүүдэйнгээ түлөө, ехэ капиталда эсэргүүгээр Баруун Германиин ажалшадай хэһэн тэмсэл улам үргэн далайсатай боложо байһаар.

Баруун Германиин Рейнско-Вестфальска промышленна райондохи хүдэлмэришэн ангиин ехэ ехэ отрядуудай ангиин тэмсэлэй бууран замхаагүй байтар, буһалгаануудай шэнэ долгин эбхэрбэ. «Даймлер-Бенц», «Бош» ба бусад концернүүдтэ хабаатай предприятинуудта ажалладаг 30 мянга гаран металлист буһалгаа эхилбэ.

Ажаллаха арга боломжыень һайжаруулха, юумэнэй үнэ сэнгэй хүндэржэ байһантайнь дашарамдуулан, салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ буһалгаалагшад эзэдэйнгээ урда табина.

РИМ. Промышленна үйлэдбэридэ мүнгэ һомологые нилээд хорооһонһоо уламжалан, Италида юумэнэй үнэ сэн улам ехээр хүндэржэ байна гээд оронной профсоюзай 3 ехэ нэгэдэлэй — ВИКТ, ИКПТ, ИСТ — федерациин секретариадай эндэ тунхаглагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Пенсиин доодо захын хэмжээе дээшэлүүлхэ, хүдэлмэригүй болоһон хүнүүдтэ тэдхэмжэ үгэхэ гэхэ мэтэ эрилтэнүүд документ дотор табигдана. Эдэ бүхы эрилтэнүүдэйнгээ бэелхын түлөө тэмсэлдэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхыень ВИКТ-ын, ИКПТ-ын, ИСТ-ын федерациин секретариат эмхинүүдээ уряалба.

(ТАСС).

ПЕКИН

Ж. Помпиду Хитадта хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргэбэ

ТАСС

Франциин президент Ж. Помпиду албанай хэрэгээр КНР-тэ ерэжэ, хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байна. Тэрэ КНР-эй Гүрэнэй Соведэй премьер Чжоу Энь-лайтай, Мао Цзэ-дунтай хөөрэлдөөнүүдые хээ.

Пекиндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ президент Ж. Помпиду үгэ хэлэбэ. Хитадта ерэһэн ушарни «Советскэ Союзда гү, али ямар нэгэ ондоо орондо зүрюу харша бэшэ байгаа. Европодохи шахардуу шанга байдал һуларуулха, хани ёһоной харилсаа тогтоохо политика Францида, Баруун Европын бусад гүрэнүүдтэ ашатай туһатай байна» гэжэ тоолонобди.

«Экономическа харилсаагаа хүгжөөхэ бодото арга боломжонуудаа саашадаа шэнжэлхые» хоёр оронной хүтэлбэрилэгшэд шиидээ гээд франко-хитадай хамтын коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

Европодохи байдалай, Зүүн ба Баруун Европын хоорондохи харилсаанай асуудалнуудаар Франциин, Хитадай хараа бодол эдэ хөөрэлдөөнүүд дээрэ илгаатай байгаа гэжэ коммюнике сооһоо элирнэ.

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

ТАСС

Чилиин сэрэгэй хунтын хорото аша гаргажа, Кубын посольство ба худалдаа наймаанай судна зэрлиг бүдүүлигээр буудаһантайнь дашарамдуулан, Кубын правительствын гүйлтаар зарлагдаһан ООН-ой Аюулгүйн Соведэй хоёрдохи заседани эндэ болобо.

Австриин түлөөлэгшэ П. Янкович үгэ хэлэхэдээ, Чилидэхи хэсүү хүндэ байдал ба энэ тушаалда арад зоноор һунгагдаһан президент Альендэые алаһан ушар тушаа һанаата боложо байһанаа мэдүүлээ.

Һүүлэй гурбан жэлэй турша соо Чилиин демократиин хэрэгүүдтэ хариин гүрэнүүдэй монополинууд бүдүүлигээр хамааралсаһан байгаа гэжэ Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэ, Югославиин түлөөлэгшэ Л. Мойсов хэлэһэн байна.

Алжирай, Суданай, Гвинейн, Сенегалай, Малагасийска Республикын түлөөлэгшэд заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, хариин гүрэнэй посольстводо, тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэдтэ эсэргүүгээр Чилиин хунтын хархис, эзэрхэг түримхэй ябуулга хэһыень эрид буруушаагаад, сэрэгэй хунтын ябуулгануудые буруушаан шүүмжэлхыень Аюулгүйн Соведэй урда табиба.

Соведэй гэшүүн оронуудай түлөөлэгшэдтэй шухала хэрэгтэй зүбшэлэлнүүдые түрүүлэгшын хэһэнэй һүүлээр Аюулгүйн Соведэй ээлжээтэ заседани болохо байна.

ЕГИПЕДЭЙ АРАБ РЕСПУБЛИКА. **Нил мүрэн оронной эгээл шухала уһан зам юм. Оронной урда районуудһаа мүрэнине үгсэн, хүдөө ажахын продукци тээһэн судланууд һубаридаг.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Асуан шадархи причалнууд дээрэ. ТАСС-ай фотохронико.

РАССКАЗ

ЯАЖА ТЭДЭ ТУҺАЛААБ

Зунай амаралта болоһоор, хоёр һара үнгэрөөд байгаа һэн. Хүдөөгэй нэгэ тосхондо дүрбэдэхи класста һурадаг Доржо, Володя, гурбадахи класста һурадаг Самбу — эдэ гурбан хүбүүд үшөө бишыхан байхаһаа эхилээд, сугтаа наададаг, таһаршагүй нүхэд һэн. Тэдэнэй нэгэн Доржо эжы, абынгаа ажалдаа ошохоёо үглөөгүүр эртэ бодоходонь, адлихан бодолсодог, һүүлдэнь гансаараа үлөөд, гэртэхи юу хээгээ хэдэг заншалтай һэн. Тиигэбэшье эрхэлһэнэйнгээ ехэдэ эжынгээ үгэ заримдаа дуулажа үгэдэггүй, халтал шангашагаар хэлэхэдэнь, нюдөөрөө уһа дүүргэн, уруугаа хараад зогсошодог һэн.

Нэгэ дулаахан үглөөгүүр Доржын бушуу эдеэлээд, наадаха гэжэ гарахаа һанахадань, эжынь байлгажа:

— Хүбаан, магазин ошожо хилээмэ, саахар асар даа, — гэбэ. Тиихэдэнь Доржо гэнтэ угзагашан, эжынгээ урдаһаа халта хараад:

— Ошохогүйб, — гэжэ буршаганан газаашаа гаража, ехэл сухалтайгаар уралаа дурбиилган, ойр зуура гэрэй углууда зогсобо. Һүүлдэнь эрхэдэһэнэйнгээ тарахада, одоошье магазин ошожо, хилээмэ, сай, саахар эжыдээ асаржа үгөө һэн.

Һүүлдэнь одоошье наадахаяа гаража, Володя Самбу хоёр нүхэдтөө ошобо. Тэдэ хоёрынь Доржын гэрһээ тээ зүүн тээ зэргэлээд байдаг һэн. Володя хоёр эгэшэтэй, Самбу хүгшэн эжытэй туладаа, тэдэ хоёр үглөөгүүр бодохоёо яарадаггүй, гэртэхиндээ балай хамһалсадагшегүй һэн. Тиимэдэнь Доржо үглөөгүүр ошожо һэрюулдэг гү, али бодоторнь газаань хүлеэдэг байгаа.

Мүнөө Доржын ошоходонь, Володя Самбу хоёр үни бодонхой, газаагаа тэрэниие хүлеэжэ байбад. Хүбүүд түрүүшээр наадаха юумэеэ оложо ядахадаа, яаралгүйхэн хөөрэлдэһөөр ябабад. Үшөө нэгэл һонин юумэ олохо гү, али хэхэ хүсэлтэй дайралдаһан юумэнүүдые анхаралтайгаар шэнжэлнэд. Тиигэжэ ябаһаар тосхонойнгоо эгээ урда захада гансаарханаа байдаг Долгор хүгшэнэй тобхогор бишыхан гэртэ ошобод. Хүгшөө гэртээ үгы. Үүдэниинь суургатай байба. Газаань байһан арбаад богонихон хабтагайнуудые Володя хараад:

— Энэ хабтагайгаар юумэ дархалха байгаа, — гэбэ.

— Хүгшөөдэ хэрэгтэй байхагүй гү? — гээд Доржо һураба.

— Юу хэхэ юм бэ, хүгшөө дархалжа шадахагүй, абаашая, — гээд Самбу урдаа оруулбагүй.

Хүбүүд тэрэ хабтагайнуудые Володиин газаа абаашажа автомат, наган хэхэ гэжэ тайрабад. Һүүлдэнь үшөө багахан гэр дархалха гэжэ зүбшөөд, баһал хабтагай бэдэржэ тосхон соогуураа ябабад. Тэдэнэй гэнтэ харахадань, бүхэтэр бишыхан бэетэй Долгор хүгшэн тулгуур туланхай, нэгэ хүнэгтэй уһа үргөөд, арай гэжэ, дохолһоор гэртээ хүрэжэ ябаба.

Хүбүүдэй һэмээхэн дүтэлөөд адаглан харахадань, хорёологдоогүй гансахан гэрэйнь хушалта забһар гарашанхай, ханань үмхиржэ холторонхой байба.

Колхозойнгоо ондоо гэртэ оруулха гэхэдэнь, Долгор хүгшэн таһа арсажа, «юрэдөөл, үбгэжөөлэймни бариһан гэр, ганса хүбүүнэймни түрэһэн гэр юм. Хүбүүмни дайнһаа бусаагүй, үбгэжөөлни гэзгдээ. Тэдэнэйнгээ орондо һахижа үлэһэн туладаа эндэһээ заяандаашье гаража ошохогүйб. Үшөө эдихэ юумээр, түлеэгээр ходо туһалдагтнай ехэ хүрөө даа» — гээд урдаа оруулаагүй һэн.

Мүнөө Долгор хүгшэн арай гэжэ аахилһаар хүнэгтэй уһаяа асаржа, үүдэнэйнгээ хажууда табиба. Һүүлдэнь гэртээ орохоёо ябатараа, тэрэ хабтагайнуудайнгаа үгы болошоод байхыень гэнтэ обёороод:

— Иихэдээ, түлихэ гэжэ суглууһан хабтагайем хэн абаашаба гээшэб? Үбшэн түлюур, үншэн ганса минии арай гэжэ суглууһан түлеэеымни абаад ябашаха ямар һэшхэлгүй, муухай һанаатай хүн гээшэб! — гэжэ байжа гэмэрэн хэлээд, ехээр һанаа алдажа, хоёр гараараа нюдөө аршан зогсобо. Тиихэдэнь Самбу нүхэдтөө дүтэлжэ, аалиханаар шэбэнэн:

— Бидэ түлеэеынь абаашаабди, барһан, хүгшөө бархиржа байнал.

— Нээрэйш тиинэ, барһаниие хооһолжорхёобди, яахамнайб? — гээд, Володя Доржо тээшэ хараба. Тиихэдэнь Доржо бодолгото болон абяагүй байтараа, гэнтэ баруун тээшээ хаража:

— Түлеэ суглуулжа үгэебди. Тэрээ шугы соо хатаһан хуурай бургааһан, нарихан хуһан дүүрэн, үдэшэ болотор тэрэниие хюреэдэжэ бэлдээд, һуниндөө газаань зөөхэбди. Тиихэдэмнай абаашаһан хабтагайемнай мартажа, манда гомдохоёошье болихо даа, — гэбэ.

— Нээрэйшье тиигэебди. Хүгшөөдэ мэдүүлэнгүйгөөр зөөхэдэмнай, үглөөгүүр бодоод ехэл баярлаха даа, — гэбэ Самбу. Тиихэдэнь Доржо нүхэдтөө хандажа:

— Энэ дороо гэр гэртээ ошожо хюреөнүүдээ асараябди, зай түргэлэгты, — гэбэ. Тиигэжэ уданшьегүй гурбан хүбүүд баруун шугын захада сугларбад. Самбу урданай хуушан гар хюреө, Володя шаб шара эшэтэй шэнэ гар хюреө, Доржо түлеэнэйнгээ һүхэ асарбад. Доржо нүхэдтөө хандажа:

— Тон хуурай хаташаһан бургааһа тайрагты, — гээд нэгэ наһа аха байһан туладаа, заабарилан хэлэбэ.

Тэрэ дороо хүбүүд шугы соо орожо, хатаһан бүдүүдэтэр бургааһа, нарин хуурай хуһануудые хюреөдэжэ, са... шажа ородбод.

Тиигэжэ нэгэ машина ... хуу түлеэ суглуулжархи... Самбугай гар шулгаран... Володиин самсашье хахар... хай байба. Хүбүүд хүлэр... эсэшэһэншье һаа, хүхюу ... ярталнууд түлеэгээ хар... ойр зуура зогсобо... Доржо нүхэдтөө хандажа:

— Иимэ ехэ түлеэ яаг... хүгшэн тайрахаб? — гэ... һураба.

— Үшөө хүлөө сабша... болохо, — гэбэ Самбу. Га... сал Доржо юушье хэлэнгү... ойр зуура абяагүй байгаа...

— Харанхы болотор ... түлеэгээ бултыень тайра... хия. Һүүлдэнь хүгшэнэй ... тахатайнь сасуу зөөхэбди...

Тиигэжэ хүбүүд баһал ... рэ түлеэгээ бултынь бол... нихоноор тайража, гэшү... һыень арилгажа оробод. Са... бу хүгшэнэй хэлэдэгые ... жаалдан, «Би шамайе, ... шамайё» гэжэ байжа дуу... ран хюреөдэбэ. Тиихэдэ Д... жо абадаал адли гартаа нэ... божо байжа сабшаба. Б... Володишье байд гээд ... амаа аршажа байгаад хюр... дэбэ. Тиигэ тиигэһээр та... хүбүүд харанхы болотор ... хы түлеэгээ тайража архи...

Һүүлдэнь хүбүүдэй ... нэгэ тэбэри түлеэ тэбэр... Долгор хүгшэнэй газаа ... ходонь, үүдэниинь хаал... тай, гэр соонь хаб харан... байба. Самбу нүхэдтөө ... бэнэн шахуу:

— Барһан хүгшөө, бү... үдэрөө түлеэ, уһаяа зөө... эсэшоод, унтаа байна даа... гэбэ. Тиихэдэнь Володя ... һал шэбэнэн:

— Үшөө барһан, арай ... жэ суглууһан хабтагай... хулуужа абаашахадай... манда гомдоод, бархи... унтаа ёһотой даа, — гэ...

Тиигэжэ хөөрэлдэһөөр, ... бууд асарһан түлеэгээ ... нэйнь хажууда һэмээха... ябталан табиба. Доржо ... хэдтөө шэбэнэн:

— Аалиар, тон аал... наар табигты, хүгшөө ду... бал айжа болохо, үшөө ... ли һуниндөө унтажа яда... зобохо, — гэбэ.

Тиигэжэ хүбүүд хар... да будэржэ, унажа ябх... һуниин арбан хоёр үнгэ... бүхы түлеэгээ хүгшэнэй ... заа тэбхыштэр ябта... Һүүлдэнь тэрэ түлеэгээ ... рожо байжа һайхашаан ... раад, одоошье унтахаа ... гэртээ ошобод.

Үглөөгүүр Доржын ... үхэрөө залаад ерэхэдээ, ... тэ ороһоор лэ:

— Долгор хүгшэнэй ... заа тайраһан хуурай ту... бии болошоод хоноо, ма... ынишье, тэргынишье ... үгы, хэнэйшье асарһан... мэдэгдэнэгүй, — гэн гайх...

Тиихэдэнь Доржо зосо... баярлабашье, эжыдээ ту... асарһан тухайгаа хэлэб... Харин иигэжэ, ядаһан ... нүүдтэ үшөөл ехээр т... хүргэхые зүбшэхэ гэжэ ... жо бушуухан гэртэһээ гар... хоёр нүхэдтөө ошоо һэн.

Н. ЦЫНГУЕ...

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

17.00 — «Семнадцать мгновений весны» — телевизионно уран һайханай фильм (9-дэхи сери). 18.25 — «Совет цирк США-да» — телевизионно документальна фильм. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ харуулна:

19.30 — Телепанорама. 19.50 — «Сэлэнгэ» — телевизионно журнал (бу... даар). 20.30 — Конце...

«Орбита» харуулна:

21.00 — Үнгэтэ теле... дени. «Коперник» — П... шын телевизионно уран ... һанай фильм (3-дахи се...). 22.00 — Концерт. 24.00 «Время» — мэдээсэлэй ... грамма. 00.30 — Ү... телевидени. Хоккей... СССР-эй түрүү һуури ... хын түлөө мүрысөөн. Ц... — СКА (Ленинград).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

19.30 — Үнгэтэ теле... ни. «Вальснуудай ...» 20.00 — «Эрдэм ба ...» гол шухала асууда... 20.30 — 20.40 — Зэ... лалга. 20.40 — «Хилы... наһаа Москва ерэһэн ... шад».

САГАЙ УЛАР...

Мүнөөдэр республ... торнай үүлэтэйшэг ... Үглөөгүүр зарим га... манатай байха. Барун... һоһоо секундын 5—9 ... хүсэтэйгөөр һалхилха. ... пература 17—21. ... шадар ба хойто аймаг... 12—16. Улаан-Үдэдэ ... ниндөө 1—3 градус, үд... 17—19 градус дулаан ... хо.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ...

УНШАГШАДАЙ АНХАРАЛДА!

1974 оной бүхы газетэ, журналнуудта за... абалга сентябриин 1-һээ республикын нютаг... хэндэ эхилбэ.

Аймагуудай «Союзпечать» агентствэнүүдтэ, х... хеэ холбооной бүхы отделенинүүдтэ, предпр... ба эмхи зургаанудай, колхоз болон совхозуу... хэблэл тарааха нийтын түлөөлэгшэдтэ захил... болохо.

«Буряад үнэн» газетын жэлэй сэн — 6 түхэр... 6 һарын — 3 түхэриг.

Үндэһэн хэлэн дээрээ гарадаг «Буряад үнэн» ... зетэ захихаяа бү мартыт!

□ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР □ Н-03625. Заказ № 00...